

Марія ОЛІЙНИК,
Донецьк

Реакція міських голів різна, але переважно вони підтримують такий розвиток подій. Наприклад, міський голова Макіївки Мальцев із 14 квітня пішов у відпустку. Секретар міськради Толстикіна цього ж дня провела позачергову сесію, на якій «депутати єдиногласно одобрили проект рішення в підтримку народної ініціативи о проведенні референдуму о дальнійшій судьбе Донбасса». На сесії був і народний депутат України від Партії регіонів Віталій Борт, який заявив, що «мы должны обязательно отстоять проведение референдума, с помощью которого решит, как мы будем жить дальше». Ось такий цирк. Треба розуміти, що приміщення міськради і захопили для того, щоб цей Борт і йому подібні «хозяева Донецкой земли» вирішили провести референдум про федералізацію. Ось такі хитромудрі донбаські грабіжники...

А де ж помилка нової влади від партії «Батьківщина»? Як мило «обгрунтував» Юрій Луценко на передачі «Прямим текстом» 10 квітня на ТВ «ЗІК», що саме він запропонував Турчинову призначити головою Донецької облдержадміністрації Рината Ахметова. І що Ахметов займає виважену позицію і «просуває» сепаратистів до діалогу. А призначили узгодженого з Ахметовим Таруту. Минуле найбагатшого мешканця України, власника холдингу СКМ, президента ФК «Шахтар», власника імперії «заводів, газет, пароплавів» і найближчої до Януковича людини, бізнес якої тісно пов'язаний із РФ, настільки підозріле, що просто дивуєшся, як таке могло прийти в голову Луценку і здійснене Турчиновим (читай Тимошенко)? Чому замість того, щоб Ахметовим зайнялись слідчі органи, його нова влада призначає на роль миротворця з сепаратистами? А насправді з озвірілими озброєними бойовиками, які захоплюють телеканали, аеродроми, адмінбудівлі і все, що їм потрібно, зі згоди поміняних Ахметовим на своїх начальників обласних СБУ та міліції. Для побудови Автономної республіки «Люкс» із центром у резиденції Ахметова у Донецькому Ботанічному саду. Адже переважна більшість донеччан знають: щоб припинити збройний шабаш на Донеччині, треба відправити за ґрати лише одну людину. Ця людина багато років хазяйнує на Донеччині, керує і колишніми, і новопризначеними очільниками силових структур. А безпосередні організатори шабашу — народний депутат України Микола Левченко та секретар Донецької міськради Сергій Богачов.

Саме Левченко 28 лютого на сесії Донецької міської ради попросив надати слово своєму другу Павлу Губареву для виголошення ультиматуму про невизнання влади в Києві та референдум про подальше перебування Донбасу у складі України. Саме Левченко допоміг зі сценою на мітингу на пл. Леніна наступного дня 1 березня 2014 року, де Павло Губарев перед натовпом у 7 тисяч, а не 70 тисяч проросійських мітингарів (як подають російські ЗМІ), проголосив себе «народним» губернатором Донбасу і, перебивши вул. Артема, безперешкодно, за допомогою ДАІ пішов із натовпом до приміщення Донецької обласної ради, зірвавши державні прапори України та вивісивши державні прапори Російської Федерації та Донецької республіки. Там, у вихідний день, суботу, дивним чином виявилися Донецький міський голова Лук'яненко та секретар Донецької міської ради Богачов з деякими депутатами, такими, як україно-

Столичний Майдан діє! Фото Ганни Оборської

Донбас «руліт» дорогою Криму. Хто ж керівники, їхні плани і сценарії

Із піснями «Русские идут...» захоплюються приміщення рай- і міськвідділів міліції, міськрад, СБУ, аеропортів, телеканалів і всього, що їм захочеться. Заходять, зривають державний прапор України, встановлюють трикоколор Російської Федерації та прапор «Донецької Республіки» — ліквідованої громадської організації, проти керівників якої — Дворядкіної та Пургіна — порушено кримінальну справу за ст. 109 та 110 КК України. Офіцери РФ призначають нових начальників міліції, міських голів замість тих, хто не підтримував штурму озброєних до зубів захоплювачів приміщень. Безпощадно б'ють тих, хто проти, незалежно чи то міліціонер, чи то чиновник, чи просто випадкові громадяни, які зустрілися на дорозі оп'янілих і озвірілих терористів. Б'ють захисників приміщень, як це сталося у Маріуполі. Б'ють на очах міліції, яка не втручається!!!

фобка Мармазова, які на прохання Губарева і мітингувальників попросили зібрати позачергову сесію міськради і ухвалити всі пункти ультиматуму. Що негайно й зробили та принесли це рішення і зачитали перед Губаревим. П.2 цього документа такий: «Піддержать ініціативу о проведенні Референдума на території Донецької області о дальнійшій судьбе Донбасса и обратиться к депутатам Донецкого областного совета о немедленном назначении вышеуказанного Референдума, на территории Донецкой области».

І, о чудо, в понеділок, 3 березня о 10 годині збирається сесія Донецької облради з одним питанням — ухвалити ВСІ пункти ультиматуму Губарева, голови «Народного ополчення Донбасса». Але голова ради Федорук подає у відставку, і сесія змушена спочатку обрати голову, яким стає Шишацький, звільнений з посади голови Донецької ОДА. На сесію начальник облміліції генерал Романов приводить Губарева з кількома десятками мітингарів, які зривають подальше проведення сесії, виголосують, що приміщення оточено озброєними мітингарями і вимагають проголосувати за свій ультиматум (хоча всі вимоги ультиматуму були в заготовленому рішенні) та проголосувати за нього — «народного» губернатора замість Шишацького. Сесію закри-

вають. Депутати розбігаються. А мітингарі, після 2 годин руйнування дверей, вікон, парканів, УПЕРШЕ штурмом захоплюють Донецьку ОДА. Обидва «рішення» — міської ради та облради — оскаржені прокуратурою в Адміністративному суді та призупинено їх дію. Прокуратура сьогодні єдина структура, якою не керують терористи.

5 березня з Донецької облради, де також розташовується обласна державна адміністрація, вивели «народне ополчення», яке дві доби утримувало сесійну залу облради. Повідомили про замінування, зняли з будівлі російський трикоколор та повернули український прапор. Проросійські активісти вибили вікна на другому поверсі облдержадміністрації в Донецьку, й близько трьох десятків сепаратистів таким чином потрапили всередину будівлі.

А вже 5 березня ці ж особи, знову штурмом, захопили приміщення, вийшли на дашок над входом у будівлю, повісили банер забороненої організації «Донецька республіка» і три прапори Російської Федерації, зірвали і викинули українські державні прапори. Кількість мітингарів усього-навсього 500 осіб. Вони вимагають виходу Донбасу зі складу України, визнають своїм «народним губернатором» «вибраного» на мітингу командира «Народного ополчення Донбасса» Павла Губарева.

Весь цей час приблизно 300 правоохоронців, котрі «охороняють» будівлю, як і раніше, стоять неподалік від входу до приміщення облради та ОДА і мовчки спокійно спостерігають за захопленням приміщення, наругою над державними прапорами тощо.

Сепаратисти розгромили бухгалтерію, кімнату ветеранів, казначейство, і вдруге міліція вночі звільнила приміщення від 70 осіб, які перебували в облраді.

Третій штурм і захоплення відбулися 6 квітня після мітингу на пл. Леніна під крики «Росія!», «Крим-Донбас-Росія!», «Путин допомоги!», й триває досі. Сценарій той самий. Перекриття вулиць, наруга над українським прапором, вивішування державних атрибутів РФ і «Донецької республіки». 7 квітня «взяли» приміщення облСБУ разом з автівками начальника та його заступника, обмундируванням, в яке переодяглися, та 200 автоматів Калашникова, які завезли на автівках начальства СБУ в Донецьку ОДА. Міліція зникла, спокійно завозяється коктейлі Молотова, пісок, шини, арматура, їжа. Одне слово, все, що необхідне озброєним бойовикам. А наші народні депутати від ПР продовжують розказувати казки про те, що це «наші мирні дончани борються за свої права: другу державну мову, федерацію».

Закінчення на стор. 5

Пасхальне послання Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Української Православної Церкви Київського Патріархату

Дорогі браття і сестри! ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Сьогодні весь православний світ святкує Воскресіння Христове — велику перемогу життя над смертю, добра над злом, правди над неправдою. Сьогодні радість воскресіння Христового святкує весь видимий і невидимий світ. Христос Воскрес! — співають ангели на небі. Воістину Воскрес! — відповідають люди на землі.

Яка різниця між воскресінням Ісуса Христа і воскресінням людей? Адже воскресали люди і до Христа. Наприклад, пророк Ілля воскресив померлого сина Сарептської вдови (3 Цар. 17: 23), пророк Єлисей теж воскресив дитину сонамитянки (4 Цар. 4: 36). Воскрешав і Ісус Христос багатьох померлих. Нарешті, Він воскресив померлого Лазаря, який чотири дні знаходився у гробі і вже смердів. Різниця ж та, що люди, які воскресали до Христа, знову помирали. А це означає, що смерть у їхньому тілі залишалась неперепоною. А Христос після того, як воскрес, уже не помирає. Смерть уже не володіє над Ним. Воскресіння Христове означає остаточну перемогу над смертю в людській природі. В Ісусі Христі померло тіло тлінне, а воскресло тіло нетлінне. У померлих же і воскреслих до Христа помирало тіло тлінне і воскресало теж тлінне.

У воскресінні Христос відкрився нам як Владика життя і смерті. Все християнство, по суті, ґрунтується на факті воскресіння Спасителя. Цим воно відрізняється від будь-якої релігії. Всі релігії вчать

про Бога і про вічне життя, а про воскресіння мертвих тіл вчить тільки християнство. У цьому перевага християнства над будь-якою релігією. Тому апостол Павло говорить: “Якщо Христос не воскрес, то і проповідь наша марна, марна і віра ваша” (1 Кор. 15: 14).

У ці пасхальні дні серця наші радіють, як і серця святих жон-мироносиць. Та і як нам не співати хвалебних пісень у день Воскресіння Христового. Здійснилася велика справа визволення людського роду від гріха і смерті через втіленого Сина Божо-

го. Зі знедолених людей ми стали синами любові Божої, з приречених на смерть стали учасниками вічного життя, учасниками не тільки душою, а й тілом.

Не даремним було приречення у світ Сина Божого, не марним було Його сповнене страждань і подвигов життя. І хресна смерть, коли, здавалося, сили зла торжествували над Ісусом Христом, не була випадковою. На третій день після жакливої страти на Голгофі сталося щось непередбачене і незбагненне: зрушилось каміння погребальної печери, і в сйаві Божественної слави встав із гробу воскреслий Христос. Він Воскрес! Тож немає тепер сумніву в тому, Хто такий був розп’ятий на Голгофі Праведник, бо ж тільки всемогутній Бог міг перемогти смерть.

Христос воскрес! Це означає, що в Ньому ми знайшли істинного Бога. У Христі, Спасителі нашому, ми знову можемо любити свого Творця, можемо жити заради Нього і в Ньому знаходити сенс свого існування.

У Своему воскресінні Христос відкрив нам вище життя, і тим самим пояснив значення земного життя. Воскресіння Христове свідчить, що життя людини не закінчується могилою. Великі моральні і духовні цінності, які людина набуває на землі, не зникають разом із руйнуванням тіла. Всі досягнення людського духу набувають сенсу і значення у воскресінні Христовому. Наше повсякденне життя на благо ближніх і своєї країни стає життям і працею в ім’я вічності.

Цього року український народ проходить великі випробування. На наш мирнолюбивий народ, який добровільно відмовився від ядерної зброї, звершена агресія, вчинена неправда. Країна, яка гарантувала нам цілісність і недоторканість нашої території, вчинила агресію. Бог не може бути на боці неправди, тому ворог українського народу приречений на поразку. На Голгофі Христос Спаситель страждав і помер, але потім воскрес і переміг зло. Так буде зі всякою неправдою і злом. Господь допоможе і нам воскресити Україну.

Сердечно вітаю Вас, дорогі браття і сестри, зі святом світлого і радісного Воскресіння Христового. Поздоровляю з Пасхою Христовою українську владу і Збройні сили України, перед якими стоїть велика відповідальність — захистити українську державу від нападу чужинців. Вітаю з великим християнським святом усе українство в усіх країнах світу на всіх континентах.

Свята Церква закликає нас жити в мирі, любові, у всякому благочесті і чистоті, чесною працею служити ближнім, всьому українському народу й Українській державі, щоб у день нашого воскресіння бути достойним радості з Воскреслим Господом і Спасителем нашим, Якому належить слава, честь і поклоніння з Отцем і Святим Духом на віки віків. Амінь.

Воістину Христос Воскрес!

ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський
і всієї Руси-України

Високопреосвященним і Преосвященним владикам, всесвітлішим, всесеснішим і преподобним отцям, преподобним ченцям і черницям, дорогим у Христі мирянам Української Греко-Католицької Церкви

Христос воскрес!

*Вчора нас поховано з Тобою, Христе, —
Встаємо сьогодні з Тобою воскреслим,
Бо вчора нас з Тобою розп’ято.
Тож і нас прослав, Спасе, у царстві Твоім.
(Пісня з Канону Воскресної Утрени).*

Дорогі в Христі!

Попри всі щогорічні випробування і непевність, Великдень — “день, що його учинив Господь” (Пс. 117, 24), — є для нас часом невимовної радості й надії. У світлий празник Воскресіння Христового свята Церква оспівує таїнство поєднання протилежностей: поховання і воскресіння, смерті і життя, розп’яття і слави, смутку і радості. У тому й полягає велике пасхальне таїнство, що сам Син Божий стає одним із нас, вмирає, подібно як ми, щоб ми могли воскреснути, як Він! Христос проходить свою хресну дорогу за нас і на наше благо, даруючи нам своє світле воскресіння та нове життя в Бозі. Отже, хрест і воскресіння нерозлучні. Вони стосуються не лише Христа: у таїнственний спосіб зачіпають усе людство і кожного з нас зокрема. Подія, яка відбулася в житті Ісуса Христа, — Його смерть і воскресіння, — увібрала в себе всю історію людства, усі страждання і минулого, і прийдешнього, і преображає їх у нове життя, у нову радість. Воскреслий Христос входить у серцевину особистої історії кожного з нас, Він, можна сказати, переживає наші страждання і приниження: ми водночас із Ним розп’яті й засуджені, та разом із Ним підіймаємося з гробу і воскресемо. Вчора нас із Ним було поховано, а сьогодні — встаємо із Ним воскреслим.

*Вчора нас поховано з Тобою, Христе...
вчора нас з Тобою розп’ято.*

Ісус Христос силою і діянням Святого Духа присутній в історії нашої Церкви і нашого народу. Ми добре знаємо цей Його і наш хресний шлях. Ще в недавньому минулому нашу Церкву і наш народ катували й розпинали, ложно свідчили на нас, у нас стріляли і кидали в тюрми. Однак ми все це пережили і, дякувати Богу, відродилися до нового життя спільноти Христових учнів. Якраз цього року минає 25-річчя легалізації та відродження нашої Церкви на рідній землі. Тож засилаймо молитви до престолу Все-

вишнього, дякуючи Йому за благодать і силу, яка допомогла нашому народові вистояти серед жакливих випробувань і страждань. Ця перемога — знак дієвої присутності воскреслого Спасителя між нами в далекому і недавньому минулому, а водночас заповідь нездоланності нашого народу і в майбутньому.

Сьогодні знову нам погрожують зброєю і залякують розділом країни та захопленням храмів. Але Христос і сьогодні є з нами! Наші болі Він приймає так, немовби це Йому особисто завдавали рани. Це Його було зневажено побиттям молоді на Майдані. Це Його зробили нужденним, коли добро народу розкрадала корумпована влада. Це Його ув’язнювали та несправедливо засуджували, виставляли нагим на морозі і катували викраденим. Це Він — перша жертва Небесної Сотні. Його слова на хресті, що звучать сьогодні в сумлінні віруючих людей України, — “Отче, відпусти їм, не знають бо, що роблять!” (Лк. 23, 34), — стосуються насамперед тих державних і церковних лідерів, своїх і сусідніх, які підбурюють народ до сліпої агресії та ненависті: “Розіпни, розіпни Його!” (Лк. 23, 21). Однак сила людської злоби, брехні і насильства є нічим порівняно із силою Божої правди й любові. Це Христос нас сьо-

годні підносить, і як Церкву, і як народ. Як у Воскресінні добро долає зло, так і в нашій історії любов переможе злобу й ненависть, а мир — усіякі погрози війною.

Встаємо сьогодні з Тобою воскреслим.

Сила зброї никне перед славою Воскреслого, бо “сьогодні встаємо з Тобою воскреслим”. Усі ми це відчуваємо, на рідній землі і на поселеннях. Сила Христового воскресіння сьогодні є нашою надією в церковному, суспільному та особистому житті. Не маємо певнішої і сильнішої допомоги — ні в міжнародній дипломатії, ні в силі військових потуг чи людських домовленостей, які готові за тридцять срібників виставити ціну Неопіненному. У своєму воскресінні Христос силою Святого Духа чинить єдиним народом тих, хто колись протистояв один одному: “Нема юдея ані грека... ні чоловіка ані жінки, бо всі ви одно у Христі Ісусі” (Гал. 3, 28).

Знаком нашого “вставання” з воскреслим Спасителем, який підносить нас із “гробу” гріха, нехай стане наше оновлене Божою любов’ю ставлення до всіх без винятку людей. Любімо і обіймімо кожного, хто є поруч, у нашому селі, містечку, місті, у нашій області та на всій нашій Землі. Учімося поважати і любити того, хто відрізняється від нас: думає по-іншому, дотримується інших звичаїв чи розмовляє іншою мовою — саме це є свідченням слави Воскреслого! Усім людям, навіть тим, хто має злобу в серці і несправедливо нас обвинувачує, ми сьогодні проголошуємо радісну вістку про воскресіння. Бо ж знаком воскресіння є перемагати сили зла і ненависті Божою любов’ю та милосердям.

Тож і нас прослав, Спасе, у царстві Твоім.

За давнім церковним переказом, св. Андрій, ставши на київських горах, передбачив велику Божу славу для нашої країни: “Бачите ці гори? На них засяє благодать Божя, тут буде велике місто, і Бог спорудить багато церков”. Сяйво Божої благодаті, про яке згадує наш апостол, — це світло Христового воскресіння, яке ніколи не переставало променіти над нашою землею, навіть у найтемніші періоди нашого національного і церковного буття. На нас сповнилися євангельські слова, що їх ми чуємо під час Пасхальної Літургії: “Світло світить у темряві і темрява його

не подолала” (пор. Ів. 1, 5). Відблиском небесної слави воскреслого Спасителя є і наш Патріарший собор Воскресіння Христового, який ми посвятили минулого року. Він є для нас живим свідченням Христової перемоги, запорукою невмирущості нашого народу та знаком єднання всіх дітей нашої Церкви — в Україні і на поселеннях сухих.

Сьогодні, у цей радісний день Воскресіння Христового, благаймо нашого Спасителя, щоб світло Його воскресіння з новою силою засяло над нашим краєм, щоб подолало темряву гріха, незгоди, страху і зневіри та скріпило всіх нас силою Святого Духа на розбудову справді вільної і Богом благословенної держави. Молімося особливо про дар єдності та єднотності для нашого народу. А ця наша духовна єдність дозволить нам відродити і обновили всі державні інституції на основі Божої правди і Божого закону. Хоч би де ми були, — чи в Україні, чи на поселеннях, — пам’ятаймо про своє поклоніння, що випливає з нашого християнського та національного досвіду, а саме: свідчити про нездоланну силу Христового воскресіння, про неминучу перемогу правди над брехнею, любові над ненавистю, добра над злом, життя над смертю.

Із такими думками єднаюся з вами в молитві і пасхальній радості, у любові та надії, бажаючи кожному з вас мирного і благословенного Воскресіння Христового. Пасхальним привітом обіймаю всіх вас! Нехай цього дня засмучені зрадіють, стривожені відчують певність християнської надії. Молитвою лину до пораних і страждених, ув’язнених і вигнаних із рідної домівки, наших воїнів і всіх, хто стоїть на сторожі гідності людської особи в Україні. Усім вам зичу щедру поданих Господом пасхальних дарів.

Благодать воскреслого Господа нашого Ісуса Христа, любов Бога-Отця і причастя Святого Духа нехай буде з усіма вами.

Христос воскрес! — Воістину воскрес!

СВЯТОСЛАВ

Дано в Києві, при Патріаршому соборі Воскресіння Христового, на свято Благовіщення Пречистої Діви Марії,
7 квітня 2014 року Божого

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

Продовження.
Поч. у ч. 14 за 2014 р.

Учень сатани, або Писання про маленьку людину

Коли у путінській Росії (тут знову напрошується аналогія з гітлерівською Німеччиною, яку виокремлюють із загальної історії Німеччини як ганебну сторінку), звертають увагу знавці теми, викладають пророцтва про “нову імперію” та нового самодержця, то ні в кого не виникає сумніву, що це політичні “пророцтва”. Особливо коли йдеться про “старі пророцтва”, авторство яких приписують монахам від XVI до XX століть. Історики багато з тих пророцтв вважають політичними містифікаціями пізніших часів. Є навіть сумніви, чи всі з осіб, яким приписується авторство “пророцтв”, взагалі існували.

А щодо “нових пророцтв”, то час уже показав, що частина з них — повна нісенітниця. А частина збігається з аналітичними прогнозами. Як приклад наведу бачення американського християнського проповідника Джона Джексона з 2008 року, який ще тоді прогнозував агресію Росії проти України. Хоч і без яснобачень в Україні було зрозуміло, що після твердої позиції тодішнього президента України з приводу окупації Грузії питання нападу на Україну висіло в повітрі. Було лише питання часу та форми: збройної агресії чи поступового “добровільного” приєднання до путінського союзу. Прихід до президентства Януковича не зняв питання, а лише відсунув його у часі. До інтернету потрапили бідкання Януковича у колі західних політиків про шалений тиск Путіна на Україну. Чим і коли Януковича зламали, що він перейшов від гри на затягування часу, від декларативного опору до активного форсування путінських проєктів? Пригрозили відібрати синівський бізнес чи, може, щодо нього застосували психотропну зброю, від дії якої він ставав керованим роботом? І це питання не з розряду політичної фантастики. На Ютубі я знайшов інформаційний фільм, у якому був сюжет про те, як путінський режим проводить експерименти над “зниклими безвісти” молодими людьми.

Жодним чином не хочу вибілювати Януковича. Він для нації злочинець. На його совісті сотні, а може, й тисячі життів. Усе починалося від “закатаних” в асфальт донецчан наприкінці 1990-х (про що розповідається у книжці “Донецька мафія” (2006). Наказ стріляти в Небесну Сотню (2014 року) — це вже був апогей. Порушенням цього питання хочу показати страшну суть путінського режиму, який, як і свого часу гітлерівський режим, ставить експерименти над людьми. Доки не пізно, над тим має задуматися не лише український світ.

Як і аналітики, Д. Джексон говорив про падіння російського ринку. А щоб здобути гроші на його оживлення, Росія піде на окупацію України, — твердив 2008 року проповідник. Якщо не було б “Правого сектору” та “мовного питання”, якими прикривали захоплення Криму, знайшли б десятки інших причин для агресії. Хоч Росія від часу приходу до влади Путіна репетує на весь світ про “утиски росіян” і російськомовних; проте у баченнях України Джексо-

ном не існує ніякого мовного питання.

Проте існує воно в Росії. У записках 2008 року читаємо, що “приспаний монстр пробуджується та піднімає голову”. Росія намагатиметься провокувати у світі напруження, щоб створити конфлікт, який мав би привести до росту цін на нафту. У записках 2012 року (а це другий прихід Путіна) читаємо, що націоналізм стане новою доктриною Росії. Розуміючи, що втрачає молодь, вона піде на штучне створення кризи в державі, аби зробити націоналістичний вибух (у розумінні вибух чорносотенського шовінізму), який у світі вже сприймається як страшенявище. Коли ще два роки тому на російські марші під гаслом “Росія для росіян” дивилися як на екзотику, то нині відкриті напади на людей із Кавказу чи Азії, за повної пасивності поліції вже сприймають як цивілізаційну драму. За Гітлера були вагони лише для німців. За Путіна маємо дедалі нахабніше домагання доступу до цивілізаційних здобутків лише для “руських”.

І це ще не вершина шовіністичного маразму. На Ютубі є кадри, як запалений Путіним юнак із модною нині в Росії чорно-коричневою стрічкою (від одного зі сталінських орденів) запальним голосом вимагав від Путіна дати команду “фас!”, а вони не тільки “захистять” українців (від самих себе!!!), а й напишуть свої імена на стінах підкореного ними Вашингтона. І це вже не смішно, бо знаємо, яку страшну ціну довелося заплатити людству за домагання від Гітлера дати команду “фас” розігрітим його пропагандою юнакам 75 років тому.

Спостереження Джексона про націоналізм як офіційну ідеологію Росії збігається з прогнозами багатьох аналітиків, які б’ють на сполох уже не перший рік щодо тенденцій розвитку путінського режиму. І це ще один доказ, що колишній резидент КДБ у Німеччині добре засвоїв уроки Гітлера, який на тлі кризи зумів настільки розпалити націоналізм, що той переродився у відвертий ідіотизм.

Опоненти Путіна твердять, що він, як і Гітлер, задля насолоди від крові готовий російських громадян перетворити на бездумних рабів. Усі тверезо мислячі люди не заперечуватимуть, що у більшості росіян рабство є еле-

ментом генетичного коду, який успадкований від ординських часів, модифікований царською та радянською імперіями. А з рабів, як відомо, дуже легко формувати масу, яка скандуватиме: “Слава тому, хто чинить над нами безправ’я” та творитиме інші безглуздя.

Якщо вірити російським соціологічним опитуванням, то аж 78 % росіян підтримують війну проти України. А інформація, яка надходить із Криму, свідчить, що так звані “сімферопольські бабушки” (йдеться не про вік і стать, а про ментальний стан невиліковного гомосексуаліста) вимагали розстрілів сімей українських військових, які такі ж російськомовні, як і “бабушки”. Що за божевілля за тим стоїть?

Відповідь дають відчайдушні російські публіцисти: задля втілення утопічної ідеї про реставрацію імперії Путін перетворює Росію в країну ідіотів. Ця жорстока характеристика нинішнього стану російського суспільства належить уже згаданому російському полковнику Павлу Свірідову. Він наголошує, що вже у перші роки радянської імперії її спецслужби активно займалися розробкою психотропної зброї. Паралельно над тим “питанням” працювали спецслужби гітлерівської Німеччини. Після поразки Німеччини у Другій світовій війні німецькі напрацювання стали здобутком КДБ. Від того часу можна говорити про новий етап у створенні російської психотропної зброї, яка нищить насамперед людську душу. Тоді ви-

ношувалася ідея створення на віки вічні “радянського рейху”, який повинен ошасливити рабством увесь світ. У 80-ті роки XX століття в кожному обласному центрі СРСР були психогенератори. З їхньою допомогою людська маса трансформувалася у підневільних рабів, які на тлі постійних дефіцитів і розвинутого хабарництва “мовчали, бо благоденствували”. І “завзято” доводили, що постійні дефіцити брежнєвського часу (я їх добре пам’ятаю)

— наслідок агресивної політики США та НАТО. І нині, на 30 років пізніше, та сама риторика присутня у Путіна та його сателітів. І цю риторичку, якої за лічені роки будуть соромитися, бурхливими оплесками, стоячи підтримав увесь Георгіївський зал Кремля, коли там “узаконовався” анексія української території.

Павло Свірідов твердить, що така однотайність — результат загальнонаціонального зомбування з використанням телеканалів. А поки телебачення стало інструментом зомбування, люди з секретних лабораторій КДБ, продовжуючи експерименти, як у часи Гітлера, гіпнотизували величезні стадіони.

За твердженням полковника Свірідова, в Росії у телетрансляціях із сочинських олімпійських змагань розміщалися ролики зі психічним вірусом, який дав потрібний Путіну рівень підтримки його авантюри. Він це називає киданням на народ морок. З фольклору відомо, що люди, опановані злою силою, могли на інших людей наводити морок, себто вводили у стан ненормальності. Про таких і понині кажуть, що їм “було пороблено”. Часто медицина там безсила і наслідки “пороблення” знімають молитвою.

Полковник Свірідов твердить, що нині злочинним киданням морок вже не на окремих людей, а на цілий народ займаються путінські спецслужби, відстоюючи його маразматичну ідею не лише реставрації імперії, а й панування над

світом. Коли про імперію говориться відкрито, то ідея панування над світом поки що прихована у “пророцтвах”, якими закиданий російський інформаційний простір.

Першою жертвою путінського маразму став російський народ. Нині багато хто, також і в Росії, порушує питання, чи ще можна зупинити сповзання у прірву безумства, яке вилетілося у глобальну катастрофу. На думку П. Свірідова, у пору масового застосування психотропної зброї поки що проти власного народу, тільки сила вища може відвернути страшну катастрофу.

На польському телебаченні те, що відбувається в Криму від появи “зелених чоловічків”, уже називають гуманітарною катастрофою. Світ стривожений не лише фактом окупації, а й диким поводженням із “полоненими” (по-варварськи викрадених людей важко називати полоненими). Проте знаходяться покидьки, котрі з якихось міркувань (може, глупоти, а може, матеріальної зацікавленості) нині захищають Путіна та його агресію проти України. Їх уже називають “адвокатами диявола”. Одним із них у наших сусідів поляків є скандально відомий священик, друг одіозного Колесніченка, отець Іссакович-Залеський. Але чи можна дивуватися тій персоні, коли наші “діячі” на кшталт Царьова чи Вітренко вже давно записалися у легіон “адвокатів диявола”? У стабільній державі за уся їхню брехню вони, у кращому разі, стали б пацієнтами психіатрів. Бо тільки ненормальна людина може прославляти відвертий фашизм наших днів.

Мої рідні за кордоном, подивившись днями фільм про путінську “молодіжку” “Наши”, яка іменує себе “антифашистським рухом”, були до краю шоковані: “Це жахливо — перенесення у наші дні того, що творилося за Гітлера. Невже ж сильні світу не розуміють небезпеки?” Здається, вже починають розуміти. Уже навіть і в Раді Європи та Раді Безпеки ООН Путіна ставлять в один ряд із Гітлером.

Тут хочу звернути увагу на один нюанс. Хоч пророцтва про “відродження слави Росії” визнані елементом політичної пропаганди, проте науково доведено, що є люди, котрі мають дар бачити кризу час та відстань. Люди, наділені тим даром, зовсім по-іншому бачать роль Росії як “рятівниці цивілізації” та Путіна як провідника “руського міра”. До речі, історія знає і “римський мір”, і “німецький мір” (Третій Рейх) із їхнім безславним закінченням.

Нині в літературі часто можна зустріти твердження, що люди, наділені даром яснобачення, застерігали фюрера німецького фашизму не починати воєнної авантюри, бо це закінчиться трагедією для Німеччини та смертю Гітлера. Обмежує цитатою шіроковідомої Ванги. Вона сказала Гітлеру: “Ти програєш цю війну”.

Далі буде.

“Не розумію, чому люди, які взяли на себе відповідальність за владу, насправді здають Україну — метр за метром”.

Українці! Йдемо у партизани, негайно і всі!

Євген ГОЛИБАРД

Згідно з кремлівським сценарієм, як тільки на кордоні гримне постріл з українського боку, розлучені російські бандити в армійській формі мають із диявольською радістю кинутися на ненависних “бандерівців”.

Зараз, після захоплення Криму, настає другий етап реалізації цього сценарію.

Саме на захоплення всієї України розрахована унікальна антиукраїнська пропаганда, яку від листопада 2013 року Москва буде винятково на брехні, щоб переконати росіян у необхідності захистити їх від “бандерівців, терористів, бандитів і фашистів, котрі вчинили державний переворот і захопили владу в Києві”.

Якраз Київ — основна мета російської агресії. Тут Росія “не вигадувала велосипед”. Класика стратегії у подібних випадках вимагає проведення відволікаючого маневру з імітацією розгортання основних сил (що й відбулося у Криму), щоб потім завдати основний удар із протилежного боку.

Провокації на нашому північному й східному кордоні почалися як погрози і небезпечна демонстрація маневрів сухопутних військ Росії.

Путін і його генерали розглядають мапу і ледве утримуються від спокуси. Адже до Києва від кордону з Білоруссю якихось півтори-дві сотні кілометрів...

Так, ви маєте рацію: у нас немає такої техніки, як у російського війська, немає головорізів із досвідом війни у Чеченії.

Натомість у нас є Україна, в якій ми знаємо кожен кущик біля домівки, кожен стежку в лісі за селом, кожна хованку на торфовищі, а головне — знаємо, з ким можна йти у розвідку.

Треба не чекати вказівок із Києва, а треба у кожному районі, у кожному місті обласного підпо-

рядкування терміново створювати штаби партизанського руху і відповідні партизанські загони.

Створювати партизанські загони скрізь, по всій Україні!

Цей простий і очевидний захід мобілізації всіх патріотичних громадян проти агресора згуртує Українську Націю і перетворить її на народну армію, поставить перед народними бійцями-партизанами просту, чітку й зрозумілу мету — всім нам воювати проти російських загарбників, причому там, де ми живемо.

У нинішній аварійній ситуації ми не можемо покладатися лише на щойно створюване, кількісно і

якісно недосконале військо, робити вигляд, що армія нас захистить, а тим часом продовжувати жити так, неначе нема війни.

Що можемо зробити ми, мешканці Києва, якщо завтра на столицю скинуть російський десант?!

Потім деякі “розумники заднім числом” даватимуть поради, що *треба було...* Отож якраз нині й треба, бо потім буде пізно...

Треба терміново організувати загони партизанів!

Тоді, замість невизначеності і марного очікування, всі ми отримаємо розуміння наших прав і обов’язку, який можемо виконувати на кожному квадратному метрі нашої території, маючи лише один наказ — наказ бити ворога на кожному кроці в ім’я любові до Вітчизни, в ім’я її незалежності.

Не треба себе дурити! Захід і США не можуть воювати замість нас. Тим паче — на нашій території.

Натомість росіяни мають підстави вважати, що можуть узяти Україну майже голими руками і не бачать для себе серйозної перешкоди. Бо мають перед собою лише нещодавно сформоване українське військо, а за ним — вільний простір для маневру.

Зрештою, тактика сучасної війни не потребує фронтально-

го протистояння з риттям окопів, траншей і бліндажів. Нині використовуються інші методи.

За допомогою масового десантування малих диверсійних груп на великій території ворог може захопити ключові пункти управління і комунікації, фактично зупинити функціонування державних органів, а головне — паралізувати беззбройне, неорганізоване і кинуте напризволяще населення, яке не може чинити опору.

Інша справа, коли заздалегідь відомо, що населення організоване і що на кожному квадратному метрі України ворог зустріне активну озброєну силу.

Тоді вони не пройдуть!!!

P.S. Але мене як фахівця з протиповітряної оборони (довелося стріляти і по повітряних цілях, і по наземних) цікавить просте запитання: чи прозвучить команда “Вогонь!”, коли російські літаки з десантом на борту перетнуть кордон над нашою територією?

Чи, може, тоді вирішальним для наших військових буде не присяга на вірність Україні й не усвідомлення реального ворога, а ілюзія так званої “братерської дружби”?

Не розумію...

Євген БАРАН

Уже кілька разів мої знайомі запитували, чому я не реагую на політичні події в Україні після 22 лютого? Адже сталося так багато, і для України драматичного: анексія Криму, “русская весна” на Сході України, вбивства, грабунки...

Я відповідаю, що можна реагувати по-різному. Можна написати чергову колонку, аби кілька друзів похвалили мій патріотизм, а кількість недругів збільшилася ще на кілька осіб. Можна записатися добровольцем у Національну Гвардію. Можна поїхати на Схід України, у Донецьк, і спробувати там зустрічатися з людьми, які готові захищати цілісність держави. Ні, з “антимайданівцями” говорити не варто. З цими людьми взагалі говорити даремно. Це той рівень політичної сірости, який здатний творити хаос і чорносоптенні погроми “жидобандерівців”.

Я не пишу про всі ці політичні “смути”, бо не розумію. Не розумію, чому люди, які взяли на себе відповідальність за владу, насправді здають Україну — метр за метром, при цьому співають “*Ще не вмерла...*”. Це що, така форма квазіпатріотичного мазохізму, під яким маскується проста і нехитра зрада? До якої межі треба дійти, аби вже... вмерла?..

Не розумію, чому можна застрелити, як дикого звіра, Сашка Білого, і не можна стріляти в дикого, озлоблену юрбу, яка захоплює адмінбудинки в Луганську, Донецьку, Харкові?

Не розумію, чому не оголошено військового стану в Україні, і не оголошено повну мобілізацію? Не розумію політичних ігор у популізм і демократію з людьми, які вийшли на вулиці Сходу з метою повалення української влади.

Не розумію, де поділися кошти на армію, які надсилалися через систему мобільних те-

лефонів. Не розумію, чому збирають кошти на армію усім миром, а грабувало армію кілька людей. Не розумію, чому ніхто не заарештований із попередньої влади. Не розумію, чому Добкін і Царьов ідуть кандидатами в Президенти, коли їхнє місце “біля параші”? А Олена Бондаренко і Єфремов й надалі депутати. Не розумію...

Коли я не розумію, я боюся. Боюся, що в якийсь момент не стримаюся і буду вдаватися до ПОМСТИ. Індивідуальної помсти. Таке враження, що сьогодні ті люди, які прийшли до влади, хоча їх туди ніхто не кликав і не просив, свідомо хочуть спровокувати народну індивідуальну мсту. Вони або забувають, або не хочуть думати про те, що помста сліпа, вона не шукає винного, вона шукає жертви...

А коли я не розумію, то намагаюся робити свою справу: ходжу на лекції в університет, розповідаю студентам української філології, а се 101 % дівчат, про українську літературу і про важливість індивідуального національного стрижня. Але все мене не полишає думка, яку виголосив Андрій Макаревич з іншого приводу: таке враження, що я даремно живу і даремно проголошую правильні слова. Ця прикра думка дедалі частіше мене заповнює і я дедалі більше закриваюся в собі. Напевне, не я один.

Бракує чогось незначного, аби я почав правильно мовчати. А ночами, чекаючи повного місяця, сподіватися, що якась сила перетворить мене на народного месника, принаймні образ вовулаки мене вже не лякає. Тому я поки що мовчу і нібито не реагую на політичну смуту. Не можливо реагувати на те, що і так тебе обступило, як чорна хмара. І та хмара не в твоїх руках, і керувати нею тобі не вдається. А часу залишається дедалі менше...

**Виконувачу обов’язків
Президента України
Турчинову О. В.;
Прем’єр-міністрові України
Яценюку А. П.;
Голові Служби безпеки
України
Наливайченко В. О.**

Від часу першого захоплення деструктивно-кримінальними елементами приміщення Луганської обласної державної адміністрації 1 березня 2014 року, що супроводжувалося брутальною наругою над державними символами України та силового розгону й побиття учасників Всенародного урочистого Шевченківського віча в Луганську з нагоди 200-річчя від дня народження Великого Кобзаря 9 березня 2014 року і дотепер проросійські провокатори з купкою “тітушок” із так званої “Луганської гвардії” та інших маргіналів зчиняють в обласному центрі масові заворушення, які супроводжуються перманентним залякуванням мирних громадян. Апофеозом антиукраїнських дій вказаних сил стало захоплення ними 6 квітня 2014 року будівлі Управління СБУ в Луганській області з великою кількістю зброї та боеприпасів і проголошення сепаратистами опереткової “Луганської республіки” з її “парламентом” і “збройними силами”. Переконані, що зазначені дії деструктивних сил реально загрожують національній безпеці України.

На превеликий жаль, органи державної влади України надзвичайно мляво реагують на поширення сепаратистських тенденцій і на Луганщині, і на південно-східних теренах, що, на нашу думку, призводить до поглиблення соціально-політичної кризи. Вважаємо, що сьогоднішня ситуація нагадує події доби УНР на початку 1918 року, які призвели до втрати Україною своєї національної державності. Тому переконані, що настав час рішучих і оперативних дій, які зможуть докорінно змінити ситуацію на південному сході України. Впевнені,

ЗАЯВА громадських організацій Луганщини з приводу суспільно-політичної ситуації в Луганську та області в березні—квітні 2014 року

що тільки такими діями очолювана влада може довести свою легітимність, силу і авторитет і всередині України, і за її межами.

Із сумом констатуємо, що багато вітчизняних ЗМІ, перебуваючи під впливом російської пропаганди, необ’єктивно висвітлюють перебіг поточних подій в Україні. Зокрема в матеріалах про силові акції сепаратистів, участь у яких бере по кілька десятків осіб, подається “інформація” про нібито тисячі бойовиків. У такий спосіб ці ЗМІ зомбують громадян власної держави та представників влади. Насправді агресивно налаштовані молодчики, кістяк яких складають мешканці прикордонних областей Російської Федерації, є проплаченими клієнтами вітчизняного та зарубіжного олігархату, який стрімко втрачає позиції в оновленій Українській державі.

На цьому тлі викликає подив “анемія” українських силових структур, особливо органів внутрішніх справ, які нічого не робили для гарантування безпеки учасників мирних акцій за єдність України, а часто навіть бралися за антидержавниками, забираючи про своє призначення, честь офіцерського мундира та присягу на вірність Українському народові. На нашу думку, така “позиція” багатьох силовиків пояснюється високим рівнем корумпованості та їхнім злиттям із кримінальним світом, а також спецслужбами сусідньої держави.

Окреслена ситуація небезпідставно генерує суспільну думку про те, що влада готується до здачі південного сходу України Росії так само, як і Криму, що, безперечно, дискредитує найвищих очільників самої влади та ставить під загрозу організацію й проведення позачергових виборів Президента України 25 травня 2014 року.

На наше переконання, зазначені події на Луганщині та в інших східних і південних областях є наслідком грубих помилок у діяльності силових структур і Державної прикордонної служби України.

У зв’язку з вищевикладеним вимагаємо:

1. Розпочати процес відновлення військових частин і гарнізонної служби на теренах усіх прикордонних областей України.
2. Негайно створити з військовозобов’язаних старшої вікової категорії та загонів Київської Самооборони підрозділи Територіальної оборони згідно з Законом України №1835 від 22.06.2000 року “Про участь громадян в охороні громадського порядку та Державного кордону”.
3. Збройним Силам України та Територіальній обороні негайно взяти під охорону всі стратегічні об’єкти на теренах прикордонних областей держави.
4. Збройним Силам України й Територіальній обороні негайно створити дієву загороджувальну завісу на російському й білоруському секторах Державного кордону для запобігання провокацій агресора, залучивши до цієї акції всіх незадіяних в антитерористичній операції працівників СБУ, МВС, Національної гвардії та інших парамілітарних структур.
5. Негайно звільнити дезертирів і зрадників із СБУ та МВС, зняти з них усі види грошового забезпечення й пільг і притягнути до передбаченої чинним законодавством України відповідальності.

Прес-центр Луганського обласного об’єднання ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка

13 квітня 2014 р.
№ 13/04-2

Як зупинити вчорашніх?

Борис ДОМОЦЬКИЙ, педагог, краєзнавець, член “Просвіти”, м. Новгород-Сіверський Чернігівської обл.

І дарма, що кілька тижнів тому в залі районного будинку культури відбулися великі збори, на яких народ уперше за 22 роки існування держави вкривав ганьбою імена нинішніх очільників міської та районної влади. Ні, вони ніколи добровільно не підуть на політичний спокій, бо їм хочеться вічно сидіти у кріслах — зручних і теплих, здобувачи особистий зиск на десятиліття вперед.

Гінці — наближені до районного керівництва — пішли “по людях”. З папірцями. На підтримку чинного голови Новгород-Сіверської районної державної адміністрації В’ячеслава Кауфмана.

Люди, що роками очолювали район та втілювали в життя ганебні закони Януковича—Азарова, хочуть продовжити руйнівну діяльність. І їм здається, що час зітре з пам’яті все, що вони робили, виконуючи програму рідної партії під гаслом “Покращення життя вже сьогодні!”. Думалося, що навряд чи хто згадає, як зганяли **вони** посеред ночі знедолених від жебрацтва бюджетників Новгород-Сіверщини до автобусів, щоб вирушити під керівництвом

Новгородом-Сіверським ходять, їздять на службових автовах, велосипедах та совають коридорами поверхів “білого дому”, збираючи підписи, до останнього “предання делу” контрреволюції авторитети. Це така собі напівсекретна компанія з табору “вчорашніх та вічних”.

голови адміністрації на “Анти-майдан”. Що забудеться все паскудне, яке **вони** створювали закриттям та руйнацією сільських шкіл, дитячих садочків, не виплатою місяцями заробітних плат... І все — аби зібрати кошти на золотий унітаз Януковича, чергову автовах його сину чи куму, кімнатну каплицю Пшонки чи ...надцятий (?) кілограм золота для енергетичного міністра з “професіоналів”. Не кажучи вже про Новгород-Сіверський. “Грем’яч” — креативний символ нечуваної за розмахом крадіжки у районі бюджетних коштів. Це коли за підсумками журналістського розслідування “десь поділося аж 4,8 мільйона гривень”, які мали б піти на ремонт школи. Хотіли пошити всіх у дурні, та всевилізло на поверхню. На жаль, кінці поки що у воді.

Сьогодні новгород-сіверська стара гвардія ожила. І замість того, щоб стати на коліна та покаятися перед учасниками Майдану та пам’яттю Небесної Сотні, **вони** думають про реванш! Тож ми знову постали перед реаліями, коли ВОНИ або “купують” собі “портфелі” на продовження владних повноважень, або ми — громада — з вірою у справедливість ідей Майдану перекриємо дорогу політичним аутсайдерам до цього шабашу.

Революція перемогла. Однак поруч — контрреволюція. Вона живе у думках та вчинках тієї влади на місцях, яка не відійшла. А ще — ворог зовнішній, підкріплений п’ятою колоною. Усе переплуталося, бо впродовж років ішло в єдиній антиукраїнській ході. Але старий мотлох, за вимогою Майдану, має піти на звалище. Слава Україні!

Чернігівці — за цілісність України, а провокатори поховалися

Перед цим вулицями міста пройшли з державними прапорами України колона машин Самооборони Майдану, а також байкери.

Мітинг розпочався виконанням Славня України. Учасники мітингу тримали державні прапори України й плакати “Україна не Росія”, “Єдина країна”, а також дошкульні гасла на адресу Путіна.

Перше слово виголосив Архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій, голова інформаційного управління Української Православної Церкви Київського Патріархату. Він привітав присутніх із Вербною неділею, закликав берегти українську незалежну державу. А щодо агресії режиму Путіна, то у нього немає шансів перемогти, “бо він сіє неправду й ворожнечу”, — зазначив владика.

Промовці на мітингу рішуче засудили дії керівництва Росії з дестабілізації обстановки в південно-східній частині України. У своєму виступі недавно обраний голова обласної ради Микола Зверев зазначив: “Патріотизм на Сіверській землі закладений у людях генетично”. Промовців обурювало ведення Росією інформаційної війни проти України, поширення злісної російської пропаганди, чуток, зокрема, про якусь начебто нестабільність у прикордонній із Росією Чернігівщині. Насправді тут спо-

Близько 2 тисяч чернігівців і гостей міста зібралися цього недільного святкового дня на центральній площі міста на мітинг за збереження цілісності України.

кійно, мешканці області живуть звичайними весняними клопотами. Зокрема напередодні відбулася загальноміська толока з наведення порядку, озеленення майданів, вулиць, дворів давнього міста.

Всі попередні дні містом ширилися чутки про якийсь планований шабаш антиукраїнських сил, які готують провокації, екстремістські дії. Міліція області й міста попередила про сувору відповідальність за антидержавні екстремістські дії і запевнила, що спільно з Самообороною, іншими громадськими активістами забезпечить належний порядок. З метою протидії проросійським силам представники патріотичних організацій консолідували свої зусилля. Також до міста прибули активісти Самооборони і “Правого сектору” з низки ра-

йонів. Патріоти заявили, що вони не заважатимуть мітингам інших політичних сил, якщо там не висуватимуть антидержавних гасел і не розмахуватимуть прапорами Росії, не вдаватимуться до насильницьких дій. А якщо на мирний мітинг регіоналів хтось вчинить напад, то це однозначно буде провокацією тих же проросійських сил, яку міліція і громадські активісти рішуче припинять. Заклик і застереження подіяли. Принаймні ні проросійські мітингарі, ні провокатори цього святкового мирного дня вийти на люди не посміли.

Натомість мітинг на підтримку єдності України завершився потужним мотопробігом патріотів вулицями міста.

Вл. інф.

Фото Олександра ПЕКУРА

Терористів треба знешкодити

Д. СНЕГИРЬОВ, співголова ГП “Права Справа”

Мої думки з приводу ситуації в Луганську. Терористи захопили будівлю СБУ, знищили державні символи, масово озброюються і закликають до повалення існуючого ладу і прямої військової інтервенції. Що має робити в такій ситуації влада у будь-якій гідній країні?

Звісно ж, створити антитерористичний штаб і придушити спробу державного заколоту. Всі перемовини з озброєними нападниками повинні вестися лише про час звільнення захопленої будівлі та повне роззброєння як гарантії збереження їхнього життя. Усі інші умови і переговори свідчитимуть лише про одне: слабкість існуючої влади і можливість компромісу з нею з метою подальших захоплень держбудівель. Розмови про гуманність мають місце лише в суді, де врахують свідчення та співпрацю з владою учасників незаконних військових формувань.

Саме з такими військовими формуваннями ми і маємо справу. Це не аматори й не бойскаути, які вирішили погратися у військово-патріотичну гру “Зарниця”, одним із завдань якої було захоплення будівлі СБУ.

Треба облишити всі розмови про можливе військове втручання Росії, яка, мовляв, приїде на захист проросійськи налаштованим громадянам Сходу України. По-перше, у них немає підстав. Усе, що відбувається — це суто внутрішні проблеми України, а по-друге — Росія сама не зацікавлена у відкритому збройному протистоянні з Україною.

Усі ці переміщення військ на кордоні — не більше як психологічний тиск на уряд України та демонстрація моральної підтримки сепаратистам, які шляхом захоплення будівель і шантажу намагаються перевести питання в площину політичну, а саме: проведення референдумів, які дадуть юридичні підстави для введення російських військ на територію України.

Виходячи з усього комплексу цих питань, представникам центральної влади треба зайняти жорстку позицію щодо тих осіб, які здійснили кримінальний злочин — захоплення будівель і закликають до зміни існуючих кордонів.

М’яка позиція у перемовинах із бандитами щодо питань територіальної цілісності неможлива. З терористами не сідають за стіл переговорів. Їх знешкоджують.

Цинізм зашкалює

Директор єдиної в Сімферополі української школи-гімназії Наталія Іванівна Руденко, яка керувала закладом від часу його заснування 1997 року і під керівництвом якої навчальний заклад став одним із кращих в АР Крим, 10 квітня змушена була звільнитися з посади через тиск “самооборони Аксьонова” і чиновників міської ради — заступника міського голови Сімферополя Іллі Глазкова та начальника управління освіти Тетяни Сухіної.

Надія КИР’ЯН

Цій події передував виступ в ефірі одного з телеканалів міністра освіти Криму Наталії Гончарової, яка повідомила про можливу зміну статусу “Української школи-гімназії” — переведення її на російську мову навчання. Підставою для такого рішення вона назвала заяви 56 батьків учнів гімназії, які бажають навчати своїх дітей російською мовою (59-ти російських шкіл проти однієї української їм ще замало?).

Батьки учнів цього НВК надіслали звернення самопроголошеним главам кримського парламенту Володимирі Константинову, у Раду міністрів Сергію Аксьонову і представнику президента РФ у Криму Олегу Белавенцеву з вимогою відмінити недолуге рішення місцевих чиновників, яке ставить під загрозу подальше існування навчального закладу в нинішньому статусі й порушує права дітей на освіту українською мовою. Адже гімназія була популярною і кількість охочих вступати до неї зростала з кожним роком — цього року в розрахованій на 600 місць школі навчалось 950 учнів. Усіх охочих навіть не змогли зарахувати за браком місць. Батьки наголошують, що останнім ча-

сом на керівництво школи тиснуть у зв’язку з політичними подіями в Криму та Україні.

До того ж у Криму російська, українська й кримськотатарська мови нібито “визнані державними”, а при цьому влада намагається ліквідувати єдину в Сімферополі гімназію, де можна реалізувати законне право на навчання дітей українською.

Міністерство освіти України висловило обурення примусовим звільненням з посади Наталії Руденко. “МОН розцінює цю безпрецедентну подію як акт репресії окупаційної структури та самозваної влади півострова Крим, як вияв переслідування українських шкіл і вчителів”, — ідеться у заяві відомства.

До слова, кримським учителям української вже запропонували пройти перепідготовку на вибір: або на психолога, або на вчителя російської мови.

Окупацію Криму Російська Федерація виправдовувала порушенням прав росіян, зокрема на користування громадян російською, хоч на півострові було лише 5 українських шкіл проти понад 500 російських. Нині відбувається наступ і на ці невеличкі острівці українства, і їхні права дедалі більше стають віртуальними, вони, як за радянських часів, “мають право мати право”.

Дух, що творить майбутнє

— Нещодавно на просвітянській прес-конференції Ви згадували про працю київського цензора-українофоба С. Щоголева “Українское движение как современный этап южно-русского сепаратизма” (1912 р.), в якій давалися рекомендації з денационалізації українства. Зокрема там окреслювалися такі напрями, як позбавлення шкільної освіти національного ґрунту; відучення молодого покоління від української мови; заборони українського книгодруку; недопущення українського Божого слова в церквах. Наскільки співзвучними є ці сентенції для часів нинішніх?

— На жаль, мусимо визнати, що і через століття Україну продовжують переслідувати ці наболілі проблеми. Тоді, 1914 року цар Микола II заборонив українську пресу, погрожував війною австро-угорському цісарю, якщо у Львові відкриється український університет. Трохи раніше Столипін (діяння якого нещодавно в Києві так заподадливо намагалися вшановувати деякі представники колишньої кримінально-антиукраїнської влади, зокрема Дмитро Табачник) повністю заборонив усі українські організації, а по всій Україні було заборонено “Просвіту”, а в рік створення СРСР (1922-го) вона перестала існувати і на Кубані, і на Зеленому Клину.

Але повернімося бодай до окремих фактів днів сучасних. 2008 рік — зупинка діяльності Українського освітнього центру в Москві; 2009-й — переслідування національно-культурної автономії українців у Росії; 2010-й — закриття бібліотек української літератури в Москві. Щодо надуманого жупела насильницької “українізації” російськомовного населення, то приведу лише один приклад. У Криму, де за офіційним переписом 2001 року проживає 576 тис. українців, усього 0,2 % учнів та студентів навчаються українською мовою!

— **Конкретизуйте проблему: на що держава і наше суспільство в цій ситуації мусить насамперед відповідно реагувати?**

— На освіту, національну освіту й виховання. Бо після хліба, як говорив Дантон, найважливішою є школа. Освіта, як ніяка інша сфера, завжди суттєво впливає на розвиток інтелектуальних, моральних потенціалів особистості, матеріального і духовного життя суспільства, рівень конкурентоспроможності держав і народів.

Щоб уможливити вирішення найголовнішого цивілізаційного завдання — зберегти людське в людині в умовах науково-технічного прогресу, наступу глобалізму і новітніх технологій, — кожному народу потрібна культура і освіта як головні і невід’ємні складові. Без них неможливий не лише поступ, а й виживання людства. Причому гуманна освіта завжди має крокувати попереду реальної, створюючи умови для духовного збагачування людини культурою. Тому такими суголосними для нинішнього часу є слова етнічного поляка і водночас видатного сина України В. Липинського, сказані 90 років тому: “...Вавилон розложився і загинув старий Рим, тому що його матеріальна техніка переросла його громадську мораль...”.

У цьому контексті варто усвідомити особливу значущість проголошеної ідеї як універсальної цінності на саміті в Ріо-де-Жанейро (2012 р.), що “кожна культура має бути почутою”. Справді, немає великих і малих культур, не існує перед Всевиш-

Револуція гідності стала причиною і водночас наслідком потужного тектонічного національно-духовного зсуву, який оголив сонмище кризових явищ у політиці, економіці, соціальній, військовій, культурній, освітній та інших сферах життя України. Науковці й експерти різних галузей доходять незаперечного висновку, що в центрі проблем завжди стояла і стоїть людина, з її високим рівнем чи відсутністю національної свідомості, якою б мусила опікуватися етнополітика. Розмовою з членом Центрального правління Товариства “Просвіта”, доктором педагогічних наук, академіком АПН України, професором Георгієм ФІЛІПЧУКОМ редакція розпочинає низку інтерв’ю про роль і місце просвіти й освіти як складових етнополітики, про важливість її у формуванні здорової нації, запоруки дужої, демократичної і незалежної держави.

нім переваг різнобарв’я ні “єліна”, ні “іудея”, бо всі самодостатні, спроможні творити національні й загальнолюдські вартості. А тому глобальний світ мусить долати усталену тенденцію духовного, культурно-освітнього, політичного імперіалізму у відносинах між народами, націями, державами, пам’ятаючи кредо римського історика Курція: “Найміцніша дружба між рівними”.

— **Чи означає розуміння національної освіти певну замкнутість, локальність?**

— Ні. Такій освіті необхідний постійний діалог як синтез, взаємодія, взаємозбагачення національних культур. Гадаю, культурологічна парадигма в освіті, педагогіці, коли на планеті 1930 року проживало всього 2 млрд людей, і коли нині їх більше 7 млрд, — була гуманістичною спробою виробити об’єктивний, інтелектуальний, естетичний, етичний погляд на події, явища, факти, процеси, значущі для власної і світової історії.

Її роль у найрізноманітніших сферах життєдіяльності народів, націй, держав буде і надалі визначальною, адже спілкування людства в широкому контексті відбувається передовсім завдяки культурі. Але пропагуючи, обстоюючи полікультурність, загальнолюдськість, наважливим усвідомити сенс і етичну цінність культурності, етнокультурності, оскільки найсучасніша педагогічна система, наймодерніші суспільні технології неспроможні виховати гідного громадянина світу без поваги до своєї Вітчизни, землі, історії, рідної мови і літератури, традиції, власного “Я”. Від Сократа і до Я. Коменського та Г. Сковороди народом і цивілізаціям передавалося найбільш ціннісне і культуровідповідне правило — “пізнай самого себе”, без якого неможливо формувати позитивну Я-концепцію людського розвитку.

— **Очевидно, що така парадигма потребує іншої, не сталінської педагогіки, якщо необхідно формувати високу етичність у ставленні до особистісного, національного, загальнолюдського?**

— Від того, яку педагогіку (традиційну чи класичну, авторитарну чи гуманну) оберуть наші, держави, значного мірою залежатиме суспільний прогрес. Але за будь-яких умов вона має бути не монологічною, а діалогічною; не примусовою, а людиноцентристською; не загальною, а національною.

Важливо також усвідомити, що досвід інших народів у справі виховання є дорогоцінною спадщиною, його необхідно знати, поважати, творчо використовувати. Проте не можна виховувати за чужою педагогічною системою, писав К. Ушинський, оскільки “виховання, створене самим народом, має ту виховну силу, якої немає в найкращих системах...”, а Софія Русова зазначала, що виховання лише тоді матиме успіх,

якщо воно на національному ґрунті. “Міцнішою нацією в наші часи виявляє себе та, яка краще других вичерпала в своєму вихованні свої глибокі національні скарби”. Отже, лише така освіта, що сповідує базові цінності особистісно-орієнтованого виховання, поєднує загальнолюдські й національні якості, здатна творити безпечну особистість, яка не таїть у собі небезпеки, захищає людину, природу, саму себе.

— **Але в сучасному світі не завжди сповідаються класичні гуманістичні принципи, ігноруються цінності культури, народності...**

— Мушу стверджувати, що тоді важко дається становлення громадянського суспільства, бо достойний громадянин народжується тоді, коли він навчився бути людиною, яка поважає особисту, національну і державну гідність. І щораз, коли здійснюється наруга над мовою, історією народу, рідною школою, традицією, то відбувається не просто ігнорування універсальних, вищевикремлених канонів, а й передовсім обезлюднення і обезчещення людини. Повністю руйнуються підвалини національної освіти, головним завданням якої для всіх народів було створення, духовне і матеріальне зміцнення нації. Така освіта не є особливою, але вона мусить бути добротною щодо моральності, науковості, художності, щоб оберігати, творчо розвивати народ. Інакше вона не може називатися національною.

— **Як виводити з кризи освіту в Україні? Яким пріоритетам слід надавати перевагу?**

— Активізувати національні ресурси, людський капітал суспільства здатне лише тоді, коли соціальний і моральний статус педагога буде високим, коли соціокультурні й економічні, правові й політичні умови дозволятимуть значно підвищити престиж учительської професії, а сам педагог матиме мотивацію і можливість безперервно вдосконалюватися.

Разом з тим аналіз 2013 року засвідчує, що сфера освіти входить до п’ятірки найнижче оплачуваних галузей в Україні. Порівняно з європейськими країнами, до сім’ї яких прагне Україна, рівень зарплати у нас на порядок нижчий. Удесятеро вона менша, ніж в американських, і втричі менша, ніж у польських колег.

Попри всі декларативні заяви й оптимістичні оцінки, маємо визнати, що бюджетна політика є найсконцентрованішим і найоб’єктивнішим ставленням держави та суспільства до педагога. Цей реперний знак дуже присутній і його слід розглядати в широкому контексті: від належного забезпечення книгою (навчальною, науковою, художньою), професійними журналами до наявності у навчальному закладі сучасного інструментарію; створення в ньому і навколо нього середовища, що

зберігає здоров’я; присутності тут такого педагога, який власним прикладом здатен виховувати, допомагаючи особистості правильно знаходити шляхи до Майбутнього.

— **Напевно, доля освіти, її перспектива залежатиме і від впливу на цю сферу громадянського суспільства? Які питання слід ставити йому, зокрема державі, щоби якісно реформувати цю суспільно значущу галузь?**

— Стосуються вони насамперед змісту сучасної освіти. Чи спроможна вітчизняна освіта у найближчій перспективі стати врівень розвинених країн; чи забезпечить її конкурентоспроможність наявний комплекс нинішніх реформ; чи сприятиме вона в умовах глобалізації подоланню кризових явищ і викликів, які характеризуються наростаючою тенденцією; чи здатна захистити від уніфікації історико-культурні, духовні, етичні, світоглядні цінності власного народу; чи допоможе розвинути потенціал культурності новонароджуваної нації, яка була б корисною і цікавою в загальнолюдській спільноті; урешті-решт, чи освіта стане головним чинником суспільного прогресу й повернення історичної справедливості, позбавивши народ денационалізаційного мороку, повертаючи йому пам’ять, честь і гідність, — це сутнісні питання, які потребують всебічного аналізу й етичної відповідальності.

— **Які, на Ваш погляд, найважливіші завдання, цілі, функції мають бути характерні для сучасної української національної освіти?**

— Найперше, **творення духовності народу, олюднення людини**, бо спочатку в собі слід знайти людину. Історичний досвід людства переконує, що народ може втратити все — територію, державу, могутність і знову, виборюючи, повернути втрачене. Але ніколи не відроджувався народ, якщо не збережено й загублено його дух, **національний дух**. Бо лише така моральна сила, свідомість, мислення, духовний внутрішній стан народу робить його міцним, етично відповідальним перед наступними поколіннями, інтелектуальним, творчим, продуктивним, гідним і відповідальним серед “інших”.

Завданнями є:

— **упровадження націокультурної парадигми**, оскільки відчуження людини від наріжних педагогічних принципів культуро- і природовідповідності, народності, формування штучних культурно-освітніх монополій вважатиметься і надалі найбільш антигуманним, антидемократичним підходом, спрямованим проти особистості, що породжує соціальний, духовний, політичний дискомфорт у суспільстві;

— **долання національного нігі-**

лізму, бездуховності, політичного сепаратизму як негативного спадку національного розвитку та недосконалої організації сучасного націотворчого духовного життя;

— **якісно нове осмислення державної культурно-освітньої мовної політики в період незалежності**, що зумовлює сутнісну переорієнтацію у сприйнятті українського чинника як суб’єкта, а не об’єкта суспільно-історичного розвитку, позбавляючись негативних світоглядних рудиментів бездержавного минулого;

— **зміцнення, особливо в культурно-освітньому, інформаційному, правовому просторі, авторитету української мови як державної**, що відповідає національним інтересам, досвіду сучасних європейських держав. Прогрес у цій сфері стимулюватиме інтелектуальний, культурний, соціальний, громадський розвиток особистості і жодним чином не стримуватиме мовно-культурні процеси національних меншин, а консолідуватиме суспільство, об’єднуюватиме українців на материзні й поза її межами;

— **усвідомлення на загальнодержавному рівні доконаного факту, що українська освіта функціонує нині вже в іншому, на відміну від радянського, часі й просторі**. А тому всебічне оволодіння здобутками культури, науки, історії, духовності рідного народу, виховання почуття гордості за Україну, поваги до її минулого, сучасного мають визначати зміст освіти;

— **формування шанобливого ставлення до національного прапора, гімну, державної мови, національних свят і святинь, визначних історичних дат і національних героїв, видатних досягнень своїх співвітчизників у всіх сферах життєдіяльності як світоглядної норми і громадянськості;**

— **успішне вирішення освітніх завдань на основі опанування світових знань і досягнень, національних і загальнолюдських цінностей;**

— **актуалізація значущості глибоких освітніх традицій національної школи і науки в умовах глобальних реалій, новаційності завдань сучасної освіти**. Адже Острозька, Києво-Могилянська академія, братські школи, гімназії, ліцеї, колежі залишили і для нашого часу чимало неперехідних цінностей, блискучих педагогічних ідей для удосконалення змісту української освіти на основі вітчизняних культурно-історичних надбань. Національна вченість, європеїзм тодішніх центрів науки і освіти є добрим прикладом для наслідування.

— Завдяки чому українська освіта, пройшовши складний шлях бездержавності й денаціоналізації, здатна формувати на якісно вищому рівні громадянську й політичну свідомість народу, його честь і гідність?

— Архіважливим є бачення і сприйняття власної історії, культури не чужими, а своїми очима, що об’єктивує реальний світ. Адже знання життя, творчості, ідей В. Вернадського і К. Ушинського, І. Сікорського і С. Корольова, І. Пулюя і М. Кравчука, В. Курилика і М. Парашука, Г. Сковороди і П. Юркевича, Б. Грінченка й І. Огієнка, С. Крушельницької і М. Колесси, М. Кибальчича і Ю. Кондратюка, Ю. Дрогобича і М. Лисенка, В. Липинського і О. Потебні та багатьох інших видатних українців значно підсилюватиме якість змісту освіти, роблячи її більш інтелектуальною, моральною, національною, а також спонукатиме державу і суспільство всіляко підтримувати наукові, фундаментальні й прикладні дослідження, росити справжню, а не самопроголошену національну еліту.

Також необхідне формування інтересу до оволодіння цінностями і досягненнями всіх етносів в Україні. Вироблення Я-позитивної концепції у ставленні до народів, культур, цивілізацій ставатиме пріоритетом для національної освіти та громадянського суспільства. Адже нетерпимість “Я” до “Іншого”, до всього, що лежить поза межами Вітчизни, несумісна ні з ідеями класичної педагогіки, ні з духом науки, ні з християнськими вченнями. Розумна педагогіка, поряд з любов’ю до України, має розвивати любов до людини і людства.

Для України вартісним є **створення, особливо в умовах євроінтеграційних процесів, педагогічно-психологічних, соціальних, правових засад щодо продуктивного оволодіння досягненнями національної та інших культур** для самореалізації особистості, вироблення позитивної мотивації й інтересу до тих знань і цінностей, які знаходяться поза межами національного “Я”. Освітнє соціокультурне середовище має всіляко сприяти взаємодії різних етнокультур, виховуючи етнотолерантність, повагу до всіх культурних, мовних носіїв, що є водночас повагою до себе.

— Але достатньо складно реалізовувати універсальні принципи й підходи, коли українська освітня система характеризується своєрідністю й присутніми відмінностями...

— Безперечно, що історія, етнічна структура суспільства, демографічна політика, етнокультурні відмінності, рівень політичної, національної, громадянської культури, психологія, соціальні умови, освітня традиція, зовнішні фактори є достатньо впливовими щодо змісту навчально-виховного процесу. Оскільки етнопедagogічне, етнокультурне середовище в межах України (Крим, Закарпаття, Донбас, Галичина, Буковина, Полісся, Поділля, Слобожанщина, Наддніпрянщина, Волинь) дуже різняться, то й педагогічні підходи не можуть бути уніфікованими. Разом із тим специфіка освітньо-культурних моделей, форми життєдіяльності і психоментальні особливості етнічних груп не повинні мати домінуючого впливу на загальну стратегію і зміст української освіти. Надмірна автономізація унеможливуватиме реалізацію суспільно значущих ідей єдності, консолідації, соборності наро-

ду, а тому українознавча складова залишатиметься і надалі пріоритетом для всіх освітніх структур і закладів.

Пропагування полікультурності з ослабленням потенціалу культурності народу є ознакою негативної тенденції в суспільно-політичній і педагогічній сферах, ігноруванням головних педагогічних принципів, що негативно впливає на якість освіти.

Тому опанування українознавчих цінностей наукового, культурного, економічного, політичного, етичного, естетичного, екологічного характеру, почуттєве сприйняття України і її народу — домінанта змісту освіти, навчально-виховного процесу. Національний характер освіти як універсальний принцип світової практики має утверджуватися саме на основі реалізації принципу народності. Без нього освіта стає бездуховною, аморальною, неінтелектуальною, оскільки він є сполучною ланкою між поколіннями, розвиваючи почуття, розум, свідомість і гідність.

— Яких змін потребує суспільна психологія на рівні ставлення до освіти?

— Насамперед з боку держави, суспільства необхідне **поважне й етичне ставлення до сутності національної освіти**, до української педагогіки, що містить величезний загальнонародський і національно-громадянський потенціал цінностей, до вітчизняних просвітителів, які творили в різних умовах, чії погляди часто суперечливі, але зберігають свою значущість. Адже їх об’єднувала головна вартісна ідея — любов до своєї землі, народу, рідної мови і школи, людини і людства.

Згадаймо Шевченка, який під кінець життя взявся писати підручники для українських дітей, зокрема буквар, намагаючись відвернути їх від душевного й інтелектуального каліцтва, від атрофованості національного почуття. Після букваря він хотів видати арифметику, етнографію, географію, історію України. 4 січня 1861 року Шевченко писав до Чалого: “Якби Біг поміг отсе мале діло зробити, то велике і само зробилось би”.

З того часу пройшло понад 150 років, а тривоги за українську молодь зберігаються. Бо вона не може виховуватися у середовищі, позбавленому національного духу. Шевченкові слова про мале і велике діло передусім звертаються до нашого сумління, нагадуючи кожному про моральний обов’язок підтримувати національну освіту, рідномовну школу. І кожен нехай виконує цю місію відповідно до свого місця і ролі, пам’ятаючи сказане Конфуцієм про управління державою: “Володар має бути володарем, сновник — сновником, батько — батьком, син — сином”.

Моральну й інтелектуальну освіту, гуманне суспільство, єдиний народ, конкурентоспроможну і демократичну державу можна творити лише завдяки знанням, повазі, любові до своєї Батьківщини, рідної землі, шануючи кращі народні традиції, виховуючи молодь у свідомій та органічній єдності з нацією, яка сповідує ідеали людськості. Не будуймо на піску. А хто слухає та не виконує, сказано у Біблії, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи.

Розмову вів
Микола ЦИМБАЛЮК

Модерна Україна народилася за доби бароко

До Інституту філології завітав письменник і літературознавець, директор видавництва Канадського інституту українських студій Марко Роберт Стех. Зустріч відбулася у рамках Циклу презентацій видань на вшанування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка від кафедри історії української літератури і шевченкознавства КНУ імені Тараса Шевченка (куратор Циклу презентацій Галина Усатенко). Гість із Канади презентував книжку Леоніда Ушкалова “Моя шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання”. Однак бесіда з видавцем вийшла далеко за межі предмета обговорення, торкнувшись питань української діаспори в Канаді, барокової філософії та філологічного шляху до власної ідентичності Марка Стеха.

Анна МУКАН
Фото Валерія ПОПОВА,
прес-центр Інституту філології

Українські діаспоряни в Канаді

Розмова з Марком Робертом Стехом почалася з екскурсу в питання присутності українського слова та думки в Канаді. За словами літературознавця, ще в 1958—60-х роках у канадських університетах була заборонена українська тематика, не існувало жодної української кафедри, жодного курсу, на якому вивчалася б історія України. У цей час ставлення Північної Америки, як і більшості Європи, до українців було дуже настороженим — як до народу, який не мав ні своєї держави, ні свого обличчя. Річ у тім, що всю англomовну історію Східної Європи писали вихідці з Польщі та Росії, які цілеспрямовано створювали антиукраїнські міфи та стереотипи. І досі можна знайти англomовні видання, в яких йдеться про Київську Русь, а не Русь. Ці фальшиві історичні міфи жили і сприймалися дуже спокійно, адже врешті-решт англomовному світу до України було абсолютно байдуже. На цьому тлі справді героїчними видаються вчинки українців, які власними зусиллями поставили на твердий канадський ґрунт українське інтелектуальне слово. Ідеться насамперед про засновника англomовних курсів української мови професора Юрія Луцького та одного з перших перекладачів Тараса Шевченка англійською Костянтин Андрусишина. А 1976-го жертвами простих українських канадців і за підтримки Уряду країни було засновано Канадський інститут українських студій. Спершу заклад складався з трьох людей, які мали великі плани, але майже жодної можливості для їхнього здійснення. Невдовзі Інститут “розрісся”, і вже 1977 року при ньому відкрився видавництво, першим виданням якого символічно стали українськомовні записи університетських лекцій Миколи Зерова.

За 20 років у видавництві КІУС вийшло 200 монографій, майже 70 дослідницьких звітів. Більшість видань Інституту — це англomовні наукові монографії, на яких стоїть уся освіта українознавчих студій на Заході. Крім КІУС, є лише одне велике видавництво української літератури — Гарвардське, проте, маючи потужнішу матеріаль-

ну базу, воно видає в рази менше літератури, ніж канадське.

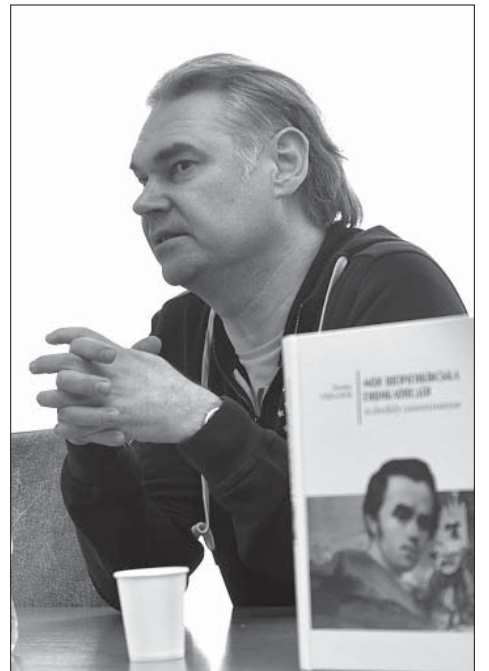
Найбільше українськомовне видання КІУС — це багатотомник “Історії України-Руси” М. Грушевського. Серед останніх видань — низка книжок про відносини України з її сусідами — Росією, Польщею, Вірменією та іншими. Крім того, в друкарні видавництва побачили життя два підручники української мови для університетських курсів. Проте політика видавництва така, що найбільша увага редакторів зосереджена на перекладах тих українських творів, які вивчають у північноамериканських і західноєвропейських університетах. Це насамперед класика і дещо з сучасної літератури. Щодо книжок українською мовою, то вони потрапляють у друкарню рідко й зазвичай готуються спільно з українськими видавництвами. Презентована енциклопедія Леоніда Ушкалова — один із таких проєктів.

Марко Стех згадав також про ще один свій амбітний проєкт — онлайн Енциклопедію України. Перевага такого формату видання — доступ до нього з будь-якої країни світу, а також можливість додавати велику кількість фото, аудіо- та відеоматеріалів.

Творчий тандем видавця й автора

Далі йшлося про історію співпраці Марка Стеха з Леонідом Ушкаловим. Почалася вона кілька років тому зі спільної роботи над першим академічним повним виданням Григорія Сковороди. Книжку уклав Леонід Ушкалов, а фінансування забезпечило видавництво КІУС. Однак видання не стало надбанням матерікової України, оскільки тодішній Уряд не дозволив поширити книжку в межах держави через абсолютно неаргументовану недовіру до видавців. Тому вона вийшла малим накладом — 500 примірників і реалізовувалася лише в Канаді.

Попри це, зазначає Марко Стех, видання було підготовлене на високому рівні: по-перше, це дуже детальне дослідження, однак далеко не сухе, а по-друге, написане з витонченим інтелектуальним смаком. Саме тому, коли Леонід Ушкалов розповів, що працює над “Шевченківською енциклопедією”, Марка Стеха одразу зацікавило нове дослідження і він погодив-

ся на його друк. З перших вражень Марка Стеха від книжки: “Коли я отримав текст майбутньої книжки, він став для мене несподіванкою. Я був задоволений з нього більше, ніж я сподівався. Думав, що йтиметься про щось академічне та енциклопедичне. А вийшло дуже живо. Це надзвичайно вмілий спосіб передати дуже багато академічної інформації так, ніби вона не академічна”.

Модерне поняття України

Своє захоплення книжкою Леоніда Ушкалова Марко Стех пояснив органічністю для української культури барокового світобачення, в ключі якого й укладене видання. “Бароко — це період, в якому сформувалося модерне поняття України — на інтелектуальному та емоційному рівнях”, — пояснив видавець і додав, що саме за цієї культурно-історичної доби Україна змогла сказати Європі своє універсальне слово власним — яскравим національним — тоном. Світогляд бароко, в якому лежало ренесансне переконання в тому, що людина — це неповторна особистість і центр світобудови, а разом із тим — середньовічне уявлення про марнотність людського життя та відповідальність людини за свою долю і долю світу, суголосить традиційному українському світовідчуттю. Саме тому, на думку Марка Стеха, Майдан став символом українського бароко ХХІ сторіччя — у ньому поєдналися водночас гідність і відчай суверенної нації.

Леонід Ушкалов, вважає Марко Стех, є одним із двох необарокових авторів сучасної України (другий — Валерій Шевчук). Це насамперед проявляється в тому, що “коли Ушкалов пише про Шевченка, він пише про себе. І не ховається з тим, не намагається бути об’єктивним”. Це принцип бароко (як і модернізму) — не від’єднувати особу творця від твору, змісту від форми.

P. S. Цього року Марко Стех став лауреатом премії “Глодоський скарб”, засновником якої є лауреат Національної премії імені Т. Шевченка Григорій Гусейнов.

Незалежність чи сон?

Едуард ОВЧАРЕНКО

Можна довго та багато говорити про пророцтва Кобзаря. Однак часто вони підводять до сумного висновку: за двісті років мало що змінилося, а ми, як і наші попередники, постійно наступимо на одні й ті самі граблі. Тож, можливо, потрібно нарешті почати робити висновки, як на основі написаного у XIX столітті змінити своє життя у столітті XXI-му?

“Ніхто з наших митців настільки не переймався долею України, як Шевченко. Кожне Шевченкове слово, кожен звук його поезії просякнуті болем за те, що Україна невільна.

Кожне слово Тараса Шевченка пульсує, знаходить відгук у наших акторів, а це гарантія того,

Бурхливі події новітньої української історії збіглися з 200-річчям від дня народження Тараса Шевченка. І саме сьогоднішня реальність переконливе підтвердження того, настільки точно у своїх творах про минуле Кобзар передбачив майбутнє. Отож не дивно, що більшість українських театрів наразі звернулися до його пророчого слова. Не залишився поза цим процесом і Київський академічний театр юного глядача на Липках, де народний артист України Віктор Гирич створив виставу-колаж “Сон” за творами Шевченка.

що ним перейматимуться глядачі. Взявши за основу вистави “Сон” поезію Кобзаря, ми вибудуємо її структуру навколо одвічного конфлікту митця й суспільства. Необхідність кардинальних змін, яку відчуває нині Україна, робитиме наш спектакль злободенним”, — розповів Віктор Гирич.

Досить вдало обрано назву вистави “Сон”, адже тут укра-

їнська історія постає наче примарне видіння. Адже так не хочеться вірити, що всі трагедії, які пережив український народ за свою багатовікову історію — це реальність, а не хвороблива уява. А ще більше не хочеться вірити, що можлива нова трагедія. Бо що можуть означати слова поета: “Летим. Дивлюся, аж світає, Край неба палає”? Це марення

чи край неба на Сході, що вже запалав кривавими загравами?

Сьогодні український народ знову намагається позбутися посткомуністичної залежності й вийти з проімперського простору, в якому, на жаль, всі ми ще перебуваємо. Бажання позбутися тоталітарного тиску — своєрідний місток, що поєднає Тарасову поезію з нашою сучасністю. А власне вистава продиктована потягом до волі й самостійності. І багато хто, напевне, погодиться, що саме ця внутрішня потреба у свободі, бажання стати господарями на своїй землі, прагнення мати справжню, а не декларативну державність вивели людей на вулиці. Дехто може заперечити, мовляв, ми живемо у поміркований час, який начебто не вимагає від особистості радикальних дій. Однак нашим громадянам не залишилося іншого шляху, аби відстояти власну незалежність.

Роль Тараса у виставі грають відразу три актори. Назар Добрян (маленький Тарасик), Юрій Радіонов (юний Тарас), а центральну роль дорослого Шевченка, навколо якого відбуваються всі реальні та фантазмагоричні події, виконує Тарас Мельничук. У виставі задіяна більша половина трупі театру, але найбіль-

ше запам’яталися образи, створені Валерієм Войтенком (Михайло Щепкін), Інною Белковою (Варвара Репніна), Миколою Данилюком (Офіцер), Володимиром Гладким (Землячок), Мариною Гунько, Дар’єю Кривошей, Христіною Микитин (душі) та Анжелікою Гирич, Мариною Лях, Іолантою Пилипенко (ворони).

Не забули тут і про російських монархів. Один за одним на сцені з’являються імператори Петро I та Микола I, імператриці Катерина II та Олександра. Цими персонажами режисер хотів підкреслити, що імперська політика Росії за останні віки не змінилася. І для російських політиків сучасної доби теж, на жаль, підходять Шевченкові слова: “Чи нема країни, щоб загарбать і з собою взять у домовину”.

А ми, як виявляється, більше двадцяти років тішили себе, що живемо у суверенній державі. Але незалежність виявилася лише примарою та сном. І якщо вистава “Сон” разом з іншими постановками, присвяченими Шевченковому ювілею, допоможе українцям прокинутися від сну, це означатиме — мистецтво виконує своє високе призначення.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Дорогі читачі «Слова Просвіти»!
Вітаємо Вас із Великодніми
святами. Радості Вам, здоров’я,
щастя на многії і благії літа!
Христос воскрес!
Воістину воскрес!

Редакція

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор

Любов ГОЛОТА

Редколегія

Любов ГОЛОТА (голова),

Ярема ГОЯН,

Павло МОВЧАН,

Олександр ПОНОМАРІВ,

Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора

з виробничих питань

Наталія СКРИННИК

278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар

Ірина ШЕВЧУК

Відділ соціальної тематики

Петро АНТОНЕНКО

279-49-47

Відділ просвітницької роботи

Надія КИР’ЯН

270-55-57

Відділ культури

Микола ЦИМБАЛЮК

279-49-47

Відділ коректури

Тетяна ЩЕРБАК

Ірина СТЕЛЬМАХ

278-63-69

Комп’ютерна верстка

Ірина ШЕВЧУК

Володимир ЖИГУН

278-63-69

Черговий редактор

Микола ЦИМБАЛЮК

Бухгалтерія

279-41-46

Адреса редакції:

вул. Хрещатик, 10-Б,

м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net

http://slovoprosvity.org

http://prosvitanews.org.ua

Видруковано з готових фотоформ
у ТОВ “Поліграфцентр” у середу.

Загальний наклад у квітні — 18 500

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.

Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.

При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов’язкове.

Індекс газети

“Слово Просвіти” — 30617

Свєн ГОЛИБАРД

Проаналізуємо факти

Усіх цікавить, що буде далі, чого нам очікувати у перспективі?

Щоб оцінити майбутнє, слід уважно проаналізувати минуле. Адже саме звідти, з минулого, тягнуться тенденції та сьогоднішні наслідки минулих справ, подій, явищ. Отож наберіться терпіння, не будемо нервувати і поспішати, а спокійно розберемося.

Нині, вважає керівництво у Кремлі, Росія має найбільші шанси на перемогу у війні за “свою” Україну. Аякже — Росія довго готувалася до цієї війни, причому цілком відкрито, не приховуючи своїх намірів, удосконалюючи свою потугу з одночасним руйнуванням українського війська за допомогою агентури, колаборантів і наївних псевдопатріотів.

Практично од 1993 року Москва поступово формувала на теренах України мережу агентів впливу й активно підтримувала їхню антиукраїнську діяльність, безпосередньо втручаючись у фінансово-господарчі, культурно-освітні, внутрішньо- і зовнішньополітичні процеси, що відбувалися в Україні. Керівництво РФ впливало навіть на кадрові рішення у вищих ешелонах влади нашої держави.

Російська гра нафтовим і газовим кранами у другій половині 1990-х років сьогодні вже здається дитячою забавкою порівняно з реаліями 2010—2013 років, коли “всенародно обраний нами президент” Янукович та антиконституційна януковичова більшість у парламенті, а також януковичовий уряд так званих “професіоналів” у Києві радісно танцювали під дудку Москви.

Зрештою, так само “танцювали” обрані нами Кравчук, Кучма і Ющенко. Кожен із них майстерно грав роль “президента” у повній відповідності до московського імперського сценарію, кожен цілком реально спричинився до ліквідації українського війська, “боездатність” якого врешті стала приводом для анекдотів.

Натомість зовсім не анекдотом ставав чимдалі небезпечніший факт окупації частини України (причому, не лише тієї, на якій розміщена військова база Росії), а також факт активної діяльності російських спецслужб і антиукраїнських організацій проросійського спрямування, зокрема у південних і східних областях України та в Криму.

Також є очевидним фактом, що діяльність багатьох високих посадовців в Україні упродовж тривалого часу була підпорядкована інтересам Росії. Ба більше — бувало, що керівні посади в системі спеціальних і силових структур України обіймали особи, кот-

Етнічна війна за Україну

Війну за свою Україну веде Росія, причому майже постійно, упродовж понад 350 років. Нині ця війна набула особливої гостроти начебто, на перший погляд, через кардинальну різницю напрямів розвитку держав-сусідів: національно-демократичного — в Україні, імперсько-шовіністичного — в Росії.

Проте причина цієї війни зовсім в іншому, а саме в тому, що росіяни завжди вважали і вважають себе вищими і завжди правими у своїх намірах і діях щодо українців.

рі лише кілька років перед тим прибули з Росії.

Не викликає радості й той факт, що значні обсяги приватної власності на землю і майно на території України було надано громадянам Росії, а також те, що впродовж останнього десятиліття немало громадян України отримали паспорти громадян Росії.

Суттєвий ментальний поділ України на переважно український Захід і переважно проросійський Схід також є фактом, який став наслідком тривалої, майже 20-літньої антиукраїнської ідеологічної “роботи”, яку вела і веде надалі потужна російська інформаційна мережа в Україні.

У цій мережі існують десятки паперових видань (зокрема таких, як “Комсомольская правда в Украине”, “Аргументы и факты в Украине” тощо, не кажучи вже про такі одіозні видання, як “Русский мир” та йому подібні), близько сотні проросійських FM-радіостанцій і каналів телебачення, які упродовж тривалого часу “промивали мізки” (і продовжують це робити!) громадянам, особливо на Сході і Півдні України.

Не марнували часу й легально існуючі антиукраїнські рухи, такі як “Русский блок”, “Крым — с Россией”, “Союз советских офицеров” та їм подібні. Не останню роль у цій ідеологічній роботі виконувала і виконує Російська Православна Церква Московського Патріархату в Україні, яка лицемірно називає себе Українською.

Але чи не найбільшу шкоду Україні, зокрема упродовж 2003—2013 років, завдала офіційна п’ята колона (або новітній “троянський кінь”) у вигляді Партії регіонів та Комуністичної партії України.

Саме керівні особи і рядові члени цих партій упродовж тривалого часу (особливо активно починаючи од 2002 року) організовували і впроваджували численні антиукраїнські заходи політичного, пропагандистського, господарчого та культурно-освітнього характеру на Сході й Півдні України.

Саме правляча парламентська коаліція комуністів з регіоналами у Верховній Раді України упродовж 2010—2013 і до 20 лютого 2014 року відповідно до сценарію, розробленого у Кремлі, допомогла керівництву Росії створити необхідні умови для військової агресії російського війська на нашу суверенну територію, окупувати Крим і провести у південних та східних областях серію сепаратистських виступів під прапорами Росії, підтримала бандитське захоплення обласних державних адміністрацій.

Саме за активної допомоги українських колаборантів і відвертих зрадників правляча верхівка Росії швидкими темпами реалізовувала план відновлення імперії “со столицей в Киеве”, впевнено надгаючи на Україну ярмо поневолення.

Росія довго готувалася до но-

вого етапу понад 350-літньої війни проти України.

Натомість у широких колах українського суспільства панувала ситуація пасивного очікування. Водночас зростала байдужість і знижувався рівень свідомості частини громадян, котрі розчарувалися в лідерах й не бачили позитивної перспективи. Ставали відчутними брак необхідної маси патріотизму й любові до Правди, низький рівень особистої відповідальності за долю власної Батьківщини.

Антиукраїнська влада в особі Ющенка, Януковича та альянсу комуністів з регіоналами активно посилювала ці руйнівні тенденції шляхом розвитку корупції, хабарництва, проросійської кадрової політики та збагачення високопосадовців за рахунок утримання низького рівня життя переважної більшості громадян України.

Усе це не давало достатніх підстав до оптимізму. Окремі випадки обурення тонули в морі апатії, безнадії, розгубленості.

Саме через інерцію розгубленості, навіть на тлі патріотичного піднесення славного Євромайдану—2013/2014, не одразу були належно сприйняті й оцінені в українському суспільстві дві важливі події, що сталися 4 лютого 2014 року.

Перша: Верховна Рада Автономної Республіки Крим ухвали-

ла рішення про офіційне звернення до керівництва Росії з проханням взяти Крим під захист російського війська. У цьому зверненні, всупереч Конституції України, було брехливо зазначено, що АРК — це російська автономія.

Як відомо, диявол ховається у дрібницях. Оця “дрібничка” — слово **російська** — потім зіграла зовсім не другорядну роль в активізації російської агентури в Україні, у військовій агресії Росії і окупації нашої території.

Друга: Віктор Янукович зустрівся з в. о. міністра оборони України Павлом Лебедевим. Про людське око, на поверхні розмов була тема підвищення грошового забезпечення військовослужбовців на 20 %, що пообіцяв Янукович.

Проте головне питання розмови було інше: чи не піднімуться патріотичні солдати і офіцери на захист України в разі “загострення ситуації”?

Тодішній керівник оборонного відомства запевнив Януковича, що “87 % особового складу ЗСУ підтримали дії Президента” і що навіть “в разі загострення” війсьсько сидітиме в казармах, як миша під віником.

Та й як могло бути інакше, коли боеготовність Збройних Сил України вже було доведено майже до нуля.

Обидві події мали спільний корінь у контексті чергової зустрічі Януковича з Путіним для отримання вказівок щодо подальшого виконання кремлівського сценарію “перезавантаження” України під імперський формат.

Бо Росія вже всебічно підготувалася до війни...

Будівництво імперії зі столицею в Києві

Плине час, у Росії змінюються керівники і навіть деякі форми організації життя держави, однак незмінною залишається спрямованість Росії на світове панування. Методи також незмінні: створення конфліктів, перетворення їх на “гарячі точки”, потім пряма агресія з метою “захисту співвітчизників” або втручання як “миротворців”, а далі — створення

Всі угоди з Росією, укладені В. Януковичем, були здачею України

російського чи проросійського анклаву як плацдарму для розширення імперії.

Упродовж 1919—1991 років Росія захопила території, які в кілька разів перевищують етнічний ареал проживання росіян. Зруйнування СССР було винятком з історичного правила, але тривало недовго.

На межі XX—XXI століть імперські апетити Росії породили серію нових конфліктів: Середня Азія, Нагірний Карабах, Придністров’я, Чеченія, Абхазія, Південна Осетія, і ось тепер надійшла черга України (про що автор неодноразово застерігав упродовж понад десяти років, зокрема й у публікаціях “Слова Просвіти”, “Свободи”, “Українського Слова” та у книзі “Рука Москви в Україні”

— Хроніка “стратегічного партнерства” у подіях і особах).

Російська багатогранна, багатоаспектна, багатогалузева повзуча експансія в Україні вже давно стала фактом, а од листопада 2013 року лише набула особливого прискорення і подальшої ескалації. При цьому вітчизняні колаборанти діяли цілком синхронно з російськими партнерами у Москві.

Принагідно варто нагадати, що майже одразу після сходження Віктора Януковича на посаду чергового Президента України народні депутати України отримали персональні листи з дивовижною пропозицією (тут і далі цитую мовою оригіналу):

“Предлагаем начать работу с создания в первом полугодии 2010 года организационного комитета и выработки принципов работы по воссозданию Единого государства. Ваше мнение по началу этого строительства (...) прошу сообщить”.

Так закінчується лист від 2 березня 2010 року за підписом голови Комітету з економічної політики та підприємництва Державної Думи Росії Є. О. Федорова. До листа додано текст на семи сторінках під заголовком “**Принципы работы по воссозданию на просторах Украины, Белоруссии и России Единого государства (2010—2020 гг.)**”.

Тобто Росія вже впровадила цей проект “в роботу” і справа лише в деяких “дрібницях”, якот щодо термінів: “...по началу этого строительства...”

Ідеологічною основою будівництва (“воссоздания”) єдиної держави є відома міфологема про Київську Русь як “колиску трьох братніх народів”. Щоправда, автори проекту “**строительства**” пішли далі й, розвинувши цю брехливу, кон’юктурно-політичну (а по суті — шовіністичну) тезу, вивели її на рівень провідного гасла, яке епіграфом поставили перед назвою проекту:

“Украина—Белоруссия—Россия: от исторического единства народа — к единому государству”.

Щодо так званого “історического єдінства”, то не заглиблюючись у старозавітну давнину, а лише зявши історичний відлік від початку нової ери (від Різдва Христового), принагідно нагадаємо, що українці разом із поляками і білорусами беруть початок від полянських племен. Натомість росіяни ведуть свій родовід від племен угро-фінських, ареал яких розташовувався переважно на теренах басейну верхньої Волги з поширенням на північ і схід.

Але авторам “**проекту єдиного государства**” виділо вважати, що існували не *три народи*, а один; не *три нації*, а одна-єдина. А щоб легковірні українці не дуже пручались у мовному питанні, в проекті пропонується зробити дуже просто: одразу три мови оголосити державними (!?).

Яка з них залишиться насправді — годі говорити.

Але чи не найголовнішою “родзинкою” цього проекту є те, що столицею “**воссозданного Единого государства**” має бути... Київ (!).

Ідея — просто блискуча! Крайшого способу ліквідації України як держави годі придумати. Тоді до Києва переїздить московське керівництво, а такі “дрібниці”,

Продовження на стор. 4

Етнічна війна за Україну

Закінчення.
Початок на стор. 3

як українська мова, культура, ментальність, традиції, право на національне самовизначення, Помісна Українська Церква, освіта, право, історія, національні герої, оборона, міжнародна політика в інтересах Української Нації тощо автоматично усуваються зі сфери вжитку.

Усуваються, бо нові керівники “*порешают все вопросы*” в інтересах своєї панівної російської нації, керівництво якої формує імперію ХХІ ст. і якій потрібні в Україні лише територія разом зі всіма природними ресурсами.

Показовим є останнє, жирно виділене речення цього проекту:

“Мы убеждены в том, что главным и ключевым условием реализации нашего геосторического проекта является последовательное интеграционное государственное строительство в целях создания к 2020 году нового высокоэффективного Украинско-Белорусско-Российского государства со столицей в Киеве, объединяющего регионы от Кольского полуострова до Крыма, от Карпат до Сахалина, от Бура до Байкала”.

Нехай вас не вводять в оману тимчасовий додаток **Українсько-Белорусско-Російського**. Адже основні постулати, що їх поклали автори проекту в цю “будову” нової імперії (тобто **...Російського** **государства**), чітко спрямовані на реалізацію мети в інтересах росіян: єдина держава, єдине громадянство, єдина валюта, єдина територія, єдине законодавство, “*единое образовательное пространство*”, а отже — лише російська мова.

Чи, може, вважаєте, що у навчальних закладах “*единого образовательного пространства*” викладатимуть українською? Відповідь на це питання вже давно дав колишній міністр від освіти Табачник, який досяг великих успіхів у впровадженні в Україні “*единого образовательного пространства*”...

Як читаємо далі, головним напрямом міжнародної політики цього відверто імперського “*геосторического проекта*” є всебічна конкуренція зі США, НАТО і ЄС. Інакше кажучи — руйнування балансу взаємної довіри в системі міжнародної безпеки та повернення до протистояння часів холодної війни.

Варто процитувати деякі інші фрагменти цього проекту, які чітко вказують на його мету: створення потужного геополітичного і геоекономічного утворення, в якому інтереси громадян будуть підпорядковані інтересам імперіалістичної стратегії великої російської держави, яка не правдою, а своєю військовою потугою прагне конкурувати у світі:

“Единство народа позволит добиться кардинального повышения производительности труда... (добиться — це від слів бити й добити). ...Создание общего продовольственного резерва (...) это гораздо выгоднее...”

Як відбувалося створення “*общего продовольственного резерва*” у формі “продразверстки, продналога”, а потім шляхом Голодомору, сподіваюся, читачі добре знають.

“В 2010—2020 годах Украина, Белоруссия и Россия создадут единую общегосударственную систему, ...будут созданы надгосударственные органы, которым (...) будут передаваться функции национальных государственных органов власти и управления”.

Баталії у Верховній Раді в день ратифікації Харківських угод

Отже: єдина Конституція, єдині збройні сили, єдина поліція, єдина служба безпеки, єдиний ГУЛАГ! Аякже, добре пам'ятаємо такі класичні совєцькі **надгосударственные органы**, як НКВД...

Шановні громадяни України! Воркута, Сибір, Норильськ, Магадан, Колима вже чекають на вас! Причому вас чекають не лише у “зонах”, а й у гарячих точках, яких завжди буде вдосталь, бо, як ви розумієте (й історичний досвід це підтверджує), Росія не може довго жити без окупації якоїсь території.

Для порівняння варто нагадати, що у країнах-членах НАТО кожна країна вирішує самостійно, чи надсилати своїх хлопців до гарячих точок, а якщо надсилати, то куди, скільки, на який термін і за яких умов.

І тому вступати до НАТО не хочуть наші “доблесні” регіонали донецького розливу в альянсі з комуністами. Але вочевидь хочуть, щоб українці служили в єдиних збройних силах **единого ...Російського** **государства**, бо там вже ніхто не питатиме, чи хочуть українці захищати російські інтереси на Курильських островах, Загарбаних у Японії.

Про це говорити “не прийнято”

Чи вас не дивує, шановні українські співгромадяни, що на розгляд архіважливого **російського** **питання в Україні** давно і надійно накладено табу?

Одразу хочу уточнити, що воно існує внаслідок присутності в українському суспільстві двох різновидів громадян однієї етнічної групи.

Перша група — це українці **російського** походження, котрі у братерській єдності з громадянами інших національностей спокійно мешкають в Україні, вважають її своєю Батьківщиною і усвідомлюють свій обов'язок щодо неї.

Вони не вважають себе обмеженими в правах (бо таких обмежень за національною ознакою в

Україні просто не існує), мають усі підстави почуватись (і насправді почуваються) рівними серед рівних. Вони досконало володіють українською мовою, здійснюють гідний внесок у розвиток України та її багатонаціональної культури, пишаються, що вони є громадянами великої центральноєвропейської держави.

Друга група — це **росіяни**, які не змірилися з фактом незалежності України. Вони вважають себе обманутими, ображеними і кинутими (“*развалили СССР, а теперь эта несчастная независимость*”).

Вони обурюються, що їх називають національною меншиною в Україні, не хочуть знати української мови (бо вважають це для себе принизливим), постійно скаржаться на свою долю, на те, що хтось обмежує їхні права, радіють кожному факту експансії Росії в Україні, трактуючи агресію Росії й окупацію нашої території, як “*факти восстановления исторической справедливости*”.

Упродовж останніх п'ятнадцяти років, коли руйнування статусу незалежності України поступово набувало динамічного прискорення в усіх аспектах існування держави, вони почали називати себе **російськомовними**, вимагаючи для себе особливих привілеїв.

Од самого початку фактичною метою цих вимог було і є створення на теренах України російської автономії з наступним переходом її до складу Росії.

Основна маса громадян України, занурена у щоденні клопоти, не розуміла (на жаль, багато хто не розуміє й зараз) цієї небезпеки. Не розуміють, що проблема стосується не філології і не лінгвістики. Не розуміють, що так звана **російськомовність** є формою сепаратизму, засобом етнічної боротьби проти всього українського в Україні.

Проблему створено фактом тривалої діяльності антиукраїнських сил на території нашої держави. Сил, які під прикриттям питання **російськомовності** відоб-

ражають і захищають імперські інтереси й політику РФ в Україні.

Цю руйнівну роботу **російськомовних** підтримувала (й надалі підтримує) частина відомих політиків та представників інтелігенції, які завжди афішують себе як патріотів і націонал-демократів.

Проте насправді, коли йдеться про **російське** **питання**, ці “патріоти” поведуться як конформісти, пристосованці, котрі, під доведеним до абсурду гаслом толерантності, ігнорують очевидні факти втрати позицій, авторитету і прав українців в Україні.

Саме ці новономєнкатурні “патріоти” запліскали очі на очевидну небезпеку і, на догоду Росії, заколисували український загаль брехливими мантрами про “*віковичну дружбу двух братних народов*”, “*стратегічне партнерство*”, “*спільні історичні корені*” тощо.

А отже, хвалити, славити і пропагувати вищість Росії і росіян, вищість їхньої мови, культури, історії, вищість їхньої імперії — “*було прийнято*”.

Натомість ставити під сумнів, а тим паче критикувати будь-кого, будь-що і будь-коли пов'язане з росіянами і Росією — *зась!* Бо “*не прийнято*”. Нерідко навіть можна було почути: “*Не треба дратувати росіян*”.

Бо так уже давно “*прийнято*”. Щоб б там говорили чи робили Росія і росіяни, було *прийнято* завжди погоджуватись, що вони мають рацію, навіть якщо жодної рації не мають. Це вже такий неписаний, але майже загальноприйнятий закон. Закон самоприниження.

Адже якщо хтось (навіть маючи стовідсоткові підстави) не погодиться чи поставить під сумнів слова, переконання, поведінку або справедливості вимог росіян, він одразу викличе їхнє обурення.

Росіян завжди ображає кожний випадок твердження, яке ставить під сумнів переконання у їхній вищості, зверхності. При

чому всі знають: коли б і що б злого скоїла Росія, вона ніколи не визнавала своїх злочинів.

Чи Росія визнала неспростований факт організації штучного Голодомору в Україні й вибачилася за цей злочин?

Чи Росія спокутувала звіряче винищення понад 26 000 невинних польських громадян у Катині?

Просте й усе ще актуальне питання: коли Росія поверне мільярди, вкрадені з рахунків українських вкладників в Ошадбанку? На це запитання є така сама проста відповідь: ніколи!

А тоді, може, взагалі не варто порушувати **російське** **питання** в Україні (й щодо України)? Може, невдоволення українців із приводу періодичних антиукраїнських “вибриків” Росії не має підстав?

Може, ми повинні лише вихвалити Росію за її хитрі маніпуляції з українським хлібом і цукром 1997 року, за її “мирну, технічну” агресію на наш острів Тузла і спекуляції навколо демаркації кордонів починаючи з 1998 року, за звинувачення нас у тому, що ми крадемо російський газ у 1999-му, за активізацію проросійської п'ятої колонії в 2000-му, за активне втручання РПЦ Московського Патріархату у внутрішню політику України в 2001-му, за те, що керівник департаменту прикордонної служби РФ погрожував нам у 2002-му, за втягування в ЄП 2003 року, за пропагандистське і політичне втручання Путіна на боці Януковича в 2004-му, за демонстративну агресивну висадку російського десанту морської піхоти біля Феодосії у березні 2005-го, за аферу під назвою “РосУкрЕнерго” в 2006-му і т. ін.?

Може, слід подякувати Кремлю за періодичну блокаду українських товарів на кордоні з Росією, за демонстративні антиукраїнські виступи її провідних політиків, за те, що патріотів України, котрі виїхали на Майдан із протестом проти всесвітньо відомої брехні, керівник РФ, продовжуючи брехати, назвав хуліганіями, бандитами, терористами і фашистами?..

Натомість Росія у своїх територіальних претензіях пішла далі. 23 березня 2014 року МЗС Польщі отримало офіційний лист від фракції Жиріновського у Державній Думі РФ, надісланий через Посольство Республіки Польської у Москві.

У листі пропонується, щоб офіційна Варшава розглянула питання про повернення Польщі західних областей України, що до вересня 1939 року були частиною суверенної Польщі, а потім окуповані Червоною Армією.

Тобто офіційна Москва (зрозуміло, що в диктаторській Росії нічого не робиться без дозволу Путіна) пропонує одному з членів ЄС використати досвід Російської Федерації під час окупації Криму! За цією “логікою” треба ще й Німеччину спровокувати, щоб вимагала від Польщі повернення територій на схід від Одери..

Як бачимо, черговим етапом експансії Росії стало намагання розвлати ОБСЄ шляхом активізації реваншизму в об'єднаній Європі.

А як на ці зазіхання відреагувала Європа? Канцлер ФРН пані А. Меркель запропонувала пану

Путіну оригінальну мапу історичних фактів, на якій жовтим кольором зазначено територію сучасного Китаю, а червоним кольором — території, що на них, за імперською логікою В. Путіна, може претендувати Китай.

Шоправда, в країнах НАТО ці історичні паралелі й очевидне застереження сприйняли не лише з гумором, а й посилили оборону на східному кордоні ЄС.

Отже, **російське питання** — це проблема не лише українського, а як мінімум, європейського рівня і світового значення. У своєму божевільному прагненні побудувати імперію росіяни не збираються зупинятися ні перед чим.

Час усвідомлення своєї гідності

То, може, слідом за *російськомовними* громадянами Криму, Сходу і Півдня України ми всі повинні подякувати Росії і росіянам за військову агресію та окупацію нашої Батьківщини?

Може, наше невдоволення щодо відвертої, послідовної і тривалогії антиукраїнської політики Росії є лише “*проявленням екстремізму бандеровців і других націоналістическі настроєних елементов в западних областях*”, як це пояснюють російські мас-медіа своїм співвітчизникам у Росії та за кордоном?

А як реагують на такі “пояснення” росіяни, що мешкають не лише в Росії, а й за кордоном, зокрема в Україні? Тільки не хизуймося знову своєю поблажливістю, толерантністю і терпимістю, доведеною до абсурду.

Досить уже дурити одне одного. Треба нарешті чесно визнати, що значна частина росіян не визнає права українців на етнічну, національну, територіальну і державну окремішність, надто — незалежність.

Віковічне гасло росіян: “*Там, де я, там Росія!*” — залишається актуальним, зокрема на Півдні й Сході України. А там, де воно залишається актуальним, панують традиції російського нахабства, зверхності, культура відповідних стосунків, а передовсім — російська мова.

Російська зверхність завжди вирізнялася зневажливим, погордливим ставленням до інших націй, для яких росіяни вигадали образливі прізвиська, серед яких *хохли, наїмени, особи кавказької національності* — ще відносно “благозвучні”, бо є й інші, вульгарніші...

Росіяни “збагатили” національні культури й традиції інших народів винятковим хамством і бруднослов’ям, яким вони пишуться й агресивно використовують як зброю у поточному спілкуванні (“*знаменитий русский мат*”).

Унаслідок 70-літньої російсько-комуністичної окупації України ще й досі зберігаються в українській ментальності залишки психології кріпаків та схильність до “зеленого змія”.

Натомість для себе росіяни зберегли у відносинах з іншими народами класичні російські постулати: “*ложь во спасение*” (в інтересах Росії і росіян всяка брехня є виправданою), “*коготок увяз — всей птичке пропасть*” (великі території треба захоплювати зі створення малих плацдармів, зон впливу, гарячих точок), “*военная хитрость*” (переодягнення у місцевих мешканців, шпіонаж, диверсії, провокації, домовляння про мирні переговори для на-

ступного вбивства керівників противника тощо), “*беспредел*” (антигуманність, злобність, зняття будь-яких обмежень моралі й людяності, вседозволеність, засудування всіх форм приниження, знущань і тортур тощо).

“*Я б в берьзовие сітци наряділ весь белый свет. Я привик тобой гордиться, без тебя мне жизні нет!*” — це не поетична метафора, це мета. Мета нав’язати російську ментальність усьому світові, причому “*любой ценой*”.

Російська мова — центральний блок російського питання, зокрема в Україні. Чому впродовж понад двадцяти років існування незалежної Української Держави значна частина українських громадян російської національності не навчилася спілкуватися українською мовою?

Я провів приватне соціологічне опитування з цього питання серед осіб різних національностей. Відповідаючи на нього, громадяни називали різні приводи, але причина була одна: росіяни вважають для себе принизливим переходити на українську мову.

Як відверто висловила одна росіянка, яка майже п’ятнадцять років мешкає в Україні й займає посаду у відповідальній державній установі: “*Ето ниже моего достоинства!*” Те, що мало б бути соромно за стільки років не навчитися української, таким особам навіть не спадає на думку, бо “*де я, там Росія!*”!

Характерною була обурлива реакція росіян Сходу й Півдня України на ухвалення Верховною Радою України 23 лютого 2014 року Закону “Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України “Про засади державної мовної політики”, за який проголосувало 232 народних депутати.

Обурення було безпідставним, бо цим законом цілком слушно і справедливо відновлено дію статті 10 Конституції України та попередньої редакції закону України про мовну політику, згідно з якою єдиною державною мовою є українська мова — мова **єднання**.

Отож так звані *російськомовні*, які давно й наполегливо вимагають в Україні двомовності, почали протестувати, бо такий закон іде всупереч планам Кремля. Планам, що спрямовані на **роз’єднання і від’єднання**.

На жаль, цілком неадекватною (і характерною для подібних випадків) була реакція українців, які відверто злякалися обурення росіян, а тому швиденько погодились, що “*цей закон є наслідком недосконалості й непродуманості, що він не на часі*”, почали ніяково виправдовуватись, навіть влаштовували спеціальний *день російської мови* на українських каналах радіо і телебачення...

І цим самоприниженням ще більше погіршили ситуацію.

А як вам подобається ще одна мантра: “*Не треба змішувати керівництво Росії в чолі з Путіним і братній російський народ*”(?)

Можете не змішувати. Але, згідно з опитуванням, проведеним у Росії фахівцями Фонду Громадської думки ще на початку другої декади березня 2014 року, рейтинг Путіна впродовж місяця зріс на 5 %. Тобто росіяни — *братній російський народ* — у своїй масі підтримують агресію військ РФ і окупацію України. Путін лише матеріалізує їхні сподівання і очікування.

У підсумку зазначеного соціологічного опитування підкресле-

но, що якби президентські вибори в Росії відбулися у березні, за Путіна у першому турі проголосували б близько 60 % росіян. Отже, громадяни РФ не засуджують, а підтримують агресію!

Причому рейтинг Путіна в Росії продовжує зростати. Опитування, проведене у день всеросійського свята приєднання Криму до РФ, засвідчило, що російську анексію Криму радісно підтримують понад 90 % мешканців Москви.

Треба нарешті чесно й відверто визнати, що корінною причиною агресивного вторгнення військ РФ в Україну з подальшим планом розгортання окупації, є конфлікт **етнічний**! “*Ти віноват уж тем, что хочется мне кушать!*”

Імперіалістична Росія і росіяни ненавидять українців і хочуть мати *свою* Україну, за яку ведуть війну проти українського народу впродовж понад 350 років. І прагнуть перемогти у цій війні “*любой ценой*”!

16 березня 2014 року в тримільйонному Донецьку п’ять тисяч мітингуючих росіян голими руками взяли штурмом прокуратуру і СБУ. Подібне відбувалось у Миколаєві, Запоріжжі, Луганську, Харкові... Так само починалося в Криму.

Агресивні виступи сепаратистів з новою силою відновились 9 квітня 2014 року.

І скрізь ті самі пропорції — якісь 2—3 % населення під російськими прапорами ліквідують державні установи і державність України. А де інші 97 % громадян? А вони законослухняно чекають, аж поки буде офіційна вказівка.

Поки що є офіційна вказівка здати зброю. Законослухняні — здадуть. “*Російськомовні*” — озброюються. Бо визначення “*російськомовні*” не має нічого спільного з мовою.

Ви помітили, що нині якось менше стало чути про велику героїчну історію українців, про козацькі звияти, про славних предків?..

Звичайно, можна й далі сперечатися стосовно слушності різних точок зору, які де-факто існують щодо українсько-російських і російсько-українських відносин.

Можна розглядати ці відносини в історичному аспекті й у сучасності, можна підходити до їхньої оцінки з наукових позицій чи з побутової позиції пересічного громадянина, співати осанну єднанню слов’ян і спільним економічним, енергетичним, інформаційним, митним та іншим просторам задля протиставлення “*імперіалістической агресії Запада і США*” і т. ін.

Але це ніяк не наближає нас до чесної, совісної відповіді на низку гострих і актуальних запитань, на які повинна відповісти не лише Росія, її керівництво і, певною мірою, її народ — росіяни, а передовсім ми самі — українці.

І не лише відповісти, а й довершити справу діями, спрямованими на усвідомлення своєї гідності.

Наразі українці ніяк не можуть усвідомити того очевидного факту, що росіяни — це зовсім не братній народ і що **головним чинником агресії і окупації України військами РФ є ненависть росіян до незалежної України**, до українців і до всього українського.

У Криму відбувся лише перший етап антиукраїнської етнічної чистки...

Донбас «руліт» дорогою Криму. Хто ж керівники, їхні плани і сценарії?

Закінчення.
Початок на стор. 1

Дивним чином, коли було заявлено, що в ніч із понеділка на вівторок мали б вчергове очистити приміщення, прибігли до них нібито на переговори Левченко та Ахметов і зірвали операцію. Дивним чином у понеділок 7 квітня в Донецьку побувала Юлія Тимошенко, яка, зустрівшись із Ахметовим, заявила, що вона побачила в Донецьку “мирних” людей і ситуацію треба вирішувати за допомогою мирних переговорів!

А 11 квітня в Донецьку вже на вуха Яценюка, Наливайченка, Яреми, Авакова та інших вилився колосальний вал дезінформації та брехні від міських голів Донецька, Луганська, Харкова та переговорщика Ахметова, що це прості мешканці, які МІРНО вимагають: ввести другу державну мову (і це за відсутності першої); ухвалити закон про проведення місцевого референдуму; увімкнути російські канали; децентралізацію влади на предмет фінансово-економічної

мирні мешканці. А владі в Києві не оголошувати кілька днів поспіль про антитерористичні операції, оголошувати ультиматуми і не робити абсолютно нічого. СЬОГОДНІ БЕЗ СИЛОВИХ ДІЙ УЖЕ НЕ ОБИЙТИСЬ, хоча можна було це зробити з 1 березня аж до подій 12 березня у Слов’янську, коли до зубів озброєна група ЗЕЛЕНИХ ЧОЛОВІКІВ у комуністичних та балаклавах приїхала на 2 мікроавтобусах, виламала ґрати з вікон, вибила вікна і, застосувавши сльозогінний газ, захопила приміщення та зброю. Ось про яких мирних мітингувальників брехали напередодні в Донецьку Яценюку! І запевняли, що тільки **мирні переговори** треба з ними проводити.

Заява Ахметова про те, що він виступає за мирне врегулювання російсько-української кризи, з’явилася відразу після нападу Росії на Україну, але незрозуміло, кому вона адресована. Путінські агресори у ній не згадувалися, депутати Донецької облради та міськради — теж... До кого ж апелював олігарх? Вгадувати безглуздо, і

незалежності від Києва. І жодного слова про те, що це не мирні, а озброєні до зубів терористи, які не мирно захопили приміщення СБУ, захопивши зброю, і жодного слова про те, що “мирні наші ребята” працюють ВИНЯТКОВО під прапорами РФ та вимагають не просто референдуму, а референдуму на предмет приєднання до РФ. І що ці “мирні” вбивають і калічать тільки за те, що люди тримають синьо-жовту символіку, як це сталось 13 березня на пл. Леніна в Донецьку! І що вже на той час на Донбасі працювали офіцери РФ.

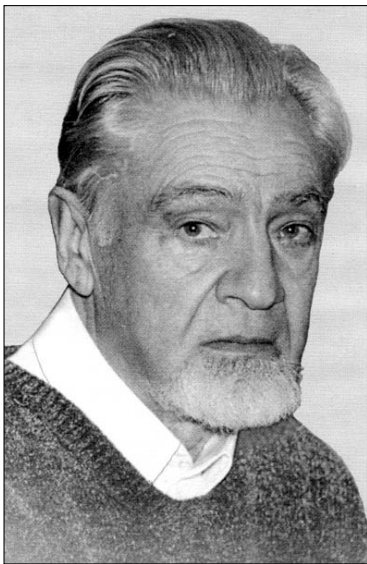
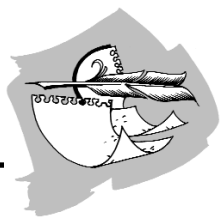
Вони нічого цього не сказали. А марно.

Бо вже сценарій, який запланували олігархи України, а саме створити Донецький паханат, щоб Київ не втручався у їхню діяльність, дав збій. Управління цією публікою вийшло з-під їхнього контролю. Це показали події в Слов’янську, Горлівці та інших містах, де офіцери РФ у комуністичних признають начальників міліції, проганяють з посад голів міськрад членів ПР, призначають своїх і вимагають приєднання до РФ, а не створення федерації. Поспішив і Путін, показавши, що шістки, завдяки яким Крим незаконно був приєднаний до РФ, уже не потрібні йому. Тому на конференції ПР, яку терміново, після подій у Слов’янську, вирішили скликати 16 квітня в Донецьку, єдиний вибір: визнати Київську владу і задушити спільно з нею гніздо російських диверсантів, які перебувають, як пишуть усі ЗМІ, в Святогірській Лаврі Московського Патріархату. Але для цього треба негайно діяти, висловити своє ставлення до дій озброєних терористів, а не розказувати, що це

ось чому. Майже від початку вуличних протестів у Києві Ахметов теж закликав до миру. І теж абсолютно абстрактно. На ділі ж саме під його мирні заклики на “антимайдан” потовпами звозили з Донбасу спочатку заляканих бюджетників, а пізніше — бандитського вигляду чоловіків, хоча він міг перешкодити виїзду криміналітету до Києва. Але не перешкодив. Його заклики сьогодні до мирного врегулювання конфлікту на Донеччині показали, що це лише словесна завіса, щоб виграти час для терористів, а не вгамувати їх, як це зробив Ігор Коломойський на Дніпропетровщині. Власні суди, власна міліція, власна податкова адміністрація та тисячі футбольних фанатів, які й досі кричать “бей хохлов”, звичайно ж, достатньо, щоб припинити кремлівський сценарій, який здійснюють “туристи Путіна” й місцевий криміналітет. Але не роблять цього. Як не робить цього і Київська влада, яка щиро вірить Ахметову всупереч очевидним фактам, навіть тоді, коли вже летиться кров донецьких євромайданівців, а таких міліціонерів, як начальник Горлівської міліції Андрій Крищенко та інших, які залишилися вірні присязі. Навіть тоді, коли вже вбито капітана СБУ Геннадія Беліченка та 9 поранено під час проведення антитерористичної операції в Слов’янську... Варто призначити на посади очільників силових міністерств фахівців, які б адекватно реагували на події, а не займалися договорняком в ім’я майбутніх виборів Президента України, які можуть і не відбутися.

Марія ОЛІЙНИК

15 квітня 2014 року, Донецьк

Володимир ВОЙТЕНКО, професор

Словесний (мовний) складник художнього твору є єдиним матеріальним носієм його сенсу. Він дозволяє (аналітично чи інтуїтивно) реконструювати чи відчутти авторський план, знайти його місце в культурі плінних епох. Ідеться про особливості лексики (відбору слів) і синтаксису (поєднання слів), що є основою **поетики**. З більшим чи меншим успіхом для вивчення художнього тексту використовується також “поезія граматики”. “De arte poetica” **Ф. Прокоповича** (1681—1736), видатного професора Могиллянки (а в подальшому видатного зрадника, залюбленого в Петра Першого), започаткувала ужиткову аналітику поетичних текстів і мала багато відгалужень. Передовсім треба послатися на **О. О. Потебню**; бувши послідовником лінгвістичних ідей **В. Гумбольдта**, він трактував психологію поетичної творчості як активну мовну діяльність. Слово (і вірш) є не фіксацією “готової” ідеї, а процесом її творення. Метою вивчення художнього тексту є, вважав Потебня, не трактування змісту, а вивчення його образного підґрунтя, особистісного психотипу поета (словесна діагностика того, що творець має в душі взагалі і що видобув із неї в конкретному творі). Графомани римують загальновідоме (банальності), а поети в момент істини списують із мозкового монітора те, що — бувши щойно народженим — є новиною і для них, і для читачів.

Не торкатимусь інших підходів до цієї проблеми, бо кожна дослідницька модель має право на існування. Імена **В. Шкловського**, **Ю. Тинянова**, **М. Бахтіна**, **Р. Якобсона**, **де Соссюра** (та багатьох інших) уособлюють здобутки і невдачі людського інтелекту на шляху до самопізнання. Розкривши Біблію, читаємо “Спочатку було Слово, // І Слово було у Бога, // І Слово було Бог” — 5 іменників і 3 дієслова, проте безліч теологічних, філософських і лінгвістичних трактувань, жодне з яких не має переваг над іншими. Мусимо миритися з тим, що наш мозок не може пізнати себе, як барон Мюнхаузен не міг (хай не бреше) за волосся витягти себе з болота. Ignoramus ignorabimus (*лат.* не знаємо і не знатимемо) є гаслом середньовічного агностицизму; сьогодні — в епоху моделювання — це гасло також стало модельним, а відтак одним із багатьох. Повернувшись до згаданого біблійного тексту, наголошу на слові “Спочатку”, бо щойно почув про фіксацію спеціальною апаратурою т. зв. реліктового

Алгебра поетики

випромінювання. Це стверджує коректність моделі Великого Вибуху, внаслідок якого з одного атома виник Усесвіт. Отже, спочатку було Слово і був 1-й атом, а сьогодні є лінгвістика, теоретична фізика, ми з вами, шановне товариство, і наші намагання упорядкувати в голові цей гармидер... Останнє речення прошу вважати за іронічну модель Усесвіту — вона корисна тим, що не дозволяє задирати носа.

Автор завжди є “внеположен своєму творенню” в тому сенсі, що жодний із компонентів вірша чи прози не може бути безпосередньо (поза системою художніх засобів) зв'язаний до особистості письменника (Литературный энциклопедический словарь, М., 1987). Проте у творах автобіографічної чи ліричної тональності Автор — хоче чи ні — виявляє себе не лише як “відсторонений продюсер”, а й як учасник художнього дійства, його ліричний герой. Повернувшись до концепції **В. Гумбольдта** і **О. О. Потебні** (“Не ми говоримо, а мова говорить нами”), мусимо вивчати і подібність, і розбіжності між Автором-людиною та його художньою іпостассю. Неусвідомлені (на рівні словесного викладу) інтуїтивні мотивації дуже вправно водять пером письменника. Ба — чим більшим є їхній внесок у твір, тим більшою може бути його напівмістична художня сила, той її складник, якого ніколи не побачимо в графоманських опусах. Узагальнюючи лінгвістичні підходи до цієї проблеми, відомий фахівець **В. В. Віноградов** (1894—1969) назвав Автора “мовним образом” письменника, який (образ) нагадує електромагнітне поле: його можна зафіксувати спеціальним приладдям, але не можна торкнутися пальцем. Оскільки “приладдям” є читачі й критики, ставлення до Автора (і його “мовного образу”) дуже різняться. Про це йшлося в попередніх публікаціях: кожна людина має етичні та естетичні преференції, що миттєво спрацьовують у відповідь на дії чи слова до неї (на неї) спрямовані. Відтак невід’ємним у сприйнятті персони Автора є соціально-культурний складник; на певному етапі творчості він може ставати домінуючим — масові в селянських хатах та інтелігентських помешканнях портрети Шевченка поруч із образами це засвідчують. **Міцкевича** майже так сприймають поляки, натомість у росіян сталоного пророка не було і немає. Сьогодні це — Путін; за популярністю трохи поступаючись Гітлерові, він стрімко наздоганяє фюрера. Обидва, свідомих бувши брехунами і блазнями, саме через цю якість нагадують авторські постаті епохи авангардизму, модернізму й постмодернізму — з поправкою на те, що літературні війни ведуться лише на папері і, головне, попри акцентуацію життєвого абсурду, мають гуманітарний потенціал (**Джойс**, **Кафка**, **Камо**, **Пруст**).

Шевченко отримав замовлення на портрет графа Кляйнімхеля; замовникові портрет не сподобався, він його не забрав і не заплатив. Увага: домалювавши графові рушник через руку, молодий і веселий Тарас подарував

портрет знайомому перукареві, а той почепив його біля входу в свою робітню. І це, товариство, був акт мистецького модерну, який спричинився до скандалу: Кляйнімхель терся при дворі, а цар, проїздивши, побачив портрет через віконце карети. Цю історію можна сприйняти як анекдот, коли б не йшлося про “нормальний” мистецький жанр (парадно-реалістичний портрет), свідомо зіштовхнутий долі (рушник через руку і комічне місце експозиції).

Інша історія визначила випадкові, проте демонстративно постмодерністські фрагменти “Енеїди” **Котляревського**. Пародіювавши Віргілія, полтавський насмішник не вилучив із тексту сцени зволікання і оплакування мертвих воїнів (події дуже специфічні). В одній сцені Котляревський саяк-так тримається міри: “Жінки, порозпускавши коси, // Розхристані і без свиток, // Розтрюпані, простоволосі // Галасували на весь рот”. В іншій сцені гірше: “Як мати вість таку почула, // То тільки вічно не заснула. // Побігла з криком вокруг вала // І голову коли пізнала // Синючка свого Евруся, // Кувікала, мов поросю”. Ніяково переписувати; пародіюючи все поспіль, Котляревський загнав себе у пастку. Цитую, щоб наголосити: модерністська й постмодерністська автура, в будь-яких колізіях людського існування бачивши абсурдні компоненти, трощить усе підряд (приблизно з таких міркувань, з яких сита Америка надумалася ходити в подертні і зала-талас джинсах). “Забрав чорт Івася, хай бере й колиску”, — ось українське неперевершено постмодерністське прислів’я. Похмура тональність, що є сутністю постмодерністських будків, завжди впливала на літераторів і літературу. **Ф. Рабле** (1494—1553) народився і помер до більшості канонічних літературних епох, що передують (пост)модернізму, проте його роман “Гаргантюа і Пантагрюель” годен прикрасити будь-яку хрестоматию цього стилю.

Коли йдеться про Шевченка, щоб зануритися в екзистенціальну безнадію, здригнутися від демонстрації Кайнівських коренів, що живляться соками людської душі, перечитаймо “Москалеву криницю” і “Варнака” (1847, 1857). Можемо похвалитися: такі й наш Шевченко постмодерніст! Але це буде необачно; не важко здогадатися, чому завилла постова Муза на першому році заслання. До слова, “Марко Проклятий” **Олексія Стороженка** (1806—1874), написаний прозою, є блискучий взірць постмодерністського Апокаліпсису в одній душі; його обов’язково треба читати всім, хто хоче вивчитися на письменника.

Використання широкої лінгвістичної бази дає можливість виокремити чотири головні частини мови: іменник, дієслово, прикметник і прислівник. Вони існують у всіх мовах, і скрізь вони є тими категоріями, під дію яких підпадають усі інші. Синтаксичні функції (тобто “місце роботи” в реченні) впливають із лексичних значень: іменник — підмет; при-

метник — означення до іменника; дієслово — присудок; прислівник — означення до дієслова. Отже, речення типу *Чорний пес голосно гавкав; Біленький котик тихесенько нявчав* віддзеркалюють структуру засадничого мовного шаблону, придатного для віддзеркалення більшості ситуацій, вивчення яких є сутністю лінгвістики. Категоріальним значенням іменника є значення субстанції (сутності), дієслова — процесу; атрибут субстанції є категоріальне значення прикметника, атрибут процесу — категоріальне значення прислівника.

Концепція чотириконтентної системи частин мови домінує в сучасній лінгвістиці. Синтаксичне функціонування частин мови віддзеркалюється в їхніх морфологічних характеристиках; у східнослов’янських мовах іменникам властиві самостійні форми роду, числа і відмінка, дієсловам — форми способу, часу і виду. Прикметники дублюють іменникові категорії відмінка, числа і роду. Натомість прислівники... Стоп! Кожний прикметник, будиши гнучким, як дріт, ідеально підлаштовується під потреби його Величності Іменника. Натомість прислівник непорушно бовваніє при дієслові, жодним чином не реагуючи на морфологічні варіації останнього в реченні (ширше — в контексті): *скоро біг, бігла, бігло, бігли; скоро біжить, біжать, побіжать, побіжить; скоро бігати, бігти; скоро біжи, побіжи, біжіть, побіжіть; скоро біг би, бігла б, бігло б, бігли б*. Слушно називають прислівник “прикметником дієслова”, проте насправді чим є така специфічна частина мови, що прислівник уособлює — непорушний сенс чи неповоротку впертість? Відповідь така: прислівник не має окремишнього лексичного значення; воно є вторинним, бо ґрунтується на лексичних значеннях прикметника, дієслова та іменника. **Л. В. Щерба** наголошував, що прислівники становлять “виключно формальну категорію, тому що значення її збігається із значенням категорії прикметників, як це стає очевидним із порівняння таких пар — легкий/легко, бадьорий/бадьоро і т. ін”. Об’єднання прислівників у понятті “ознака ознаки” ґрунтується не на їхньому змісті, а на тому, що прислівники граматично підпорядковуються дієслову, дієприкметникам, дієприслівникам, деякі — навіть прикметникам. Слугуючи всім зразу, прислівник утратив гнучкість, а разом із нею власне лексичне значення. Отже, граматики (яку не люблять не лише учні, а й багато вчителів) насправді є різновидом лінгвістики — такої, що спирається не на цікаві теоретичні концепції, а на практику мовлення й писання, що її кожний має при собі.

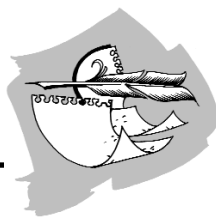
Для мене сенс цього фрагмента є вирішальним при виборі частин мови для порівняльного математичного аналізу їхньої поширеності й взаємодії в різних художніх текстах — у текстах **Т. Г. Шевченка** передовсім. Це **іменник, прикметник і дієслово**. Ось так: *Рече та стогне Дніпр широкий. Сердитий вітер завива. Не жди сподіваної волі. Вечірня зіронька встає. Ой умер старий батько. Тече вода в синє море. Са-*

док вишневий (є) біля хати. Трапляються конструкції простіші (*Сонце заходить, гори чорніють*) і складніші (*Він різав все, що паном звалось, без милосердя і зла*), проте, сказати б, **свята трійця** (іменник, прикметник, дієслово) лишається водночас і дуже міцним, і дуже гнучким кістяком художнього твору. Прислівник, числівник, займенник, вигук і сполучник нічим не завинили; хвала їм: будиши акторами другого плану, вони збагачують нашу мову, надають їй тієї досконалості, яка робить українців багатими і шляхетними з тієї миті, коли кожний почує перше материнське слово.

Підсумовуючи, маємо обговорити подальші дослідження. Передовсім це використання не-Шевченкових текстів і апробація на цьому матеріалі інформативності математичного аналізу, орієнтованого на ІПД (іменник, прикметник, дієслово). Якщо буде успішним щодо допоміжних текстів, такий підхід дозволить із більшою певністю перейти до творів ювіляра. В обох випадках ітиметься про словесно-матеріальний “верхній” складник поетики, тобто технологію складання віршів. До досягнення глибинних сутностей можна наблизитися через процедуру взаємного порівняння, через наявність чи відсутність естетичної подібності між групами текстів, об’єднаних ІПД-критерієм.

До групи контрольних увійшли художні або публіцистичні тексти, написані в різні епохи; вони потрапили до списку без упередженого відбору (**випадково**) за єдиним критерієм: їхня літературна вартість не викликає сумнівів. **Випадково** (я проводив жеребкування) вибрана кількість текстових фрагментів з кожного джерела (від 10 до 1). Наголошую на цьому, бо лише випадкова вибірка гарантує об’єктивність дослідження. Отже: для апробації ІПД-моделі та порівняльної оцінки глибинної сутності текстів був створений контрольний “полігон” (45 фрагментів). Ось їхній перелік: Біблія (українське видання); “Літопис руський” (на сучасну українську переклав **Л. М. Махновець**); твори **Григорія Сковороди**; “Історія Малороссии” (1822) **Д. Н. Бантиш-Каменського**; вірші **Олександра Блока** різних років; твори **Василя Стефаника** різних років; твори **Тодоса Осмачки** різних років; ранні вірші **Павла Мовчана**, перевидані в збірці “Відбитки” (1992); вірші **Лесі Українки**, написані на початку та наприкінці життєвого шляху. Таким чином, ідеться про вірші й прозу, написані українською та російською мовами, відтак допоміжний список має таку структуру, як і обраний для дослідження перелік творів **Т. Г. Шевченка**.

Переходимо до класичної процедури математичного моделювання, що має назву **кластеризація** (від. англ. cluster — сузір’я). Ідеться про комп’ютерну програму, яка здатна із випадкової сукупності об’єктів (незалежно від їхньої природи) утворювати групи тотожних або близьких (подібних) між собою. Небесні сузір’я — Чумацький Віз чи Волосяний пояс — є наочним прикладом: зірки, що їх утворюють, є ближчими навізаєм, ніж кожна з них із будь-якою іншою зіркою на небосхилі. Математичні методи дозволяють визначити справжню, а не випадкову окремішність угруповань; геометричну

відстань між їхніми центрами, а також відстань від центру кожного кластера до точок, які в уявному ПД-просторі відповідають розташуванню кожного тексту. Сподіваюся, шановний читачу, що ви пам'ятаєте елементи шкільної геометрії та розумієте, що терміни “точка”, “центр” і “відстань” стосовно художніх текстів є умовними модельними поняттями.

Отже, 10—15 секунд приділивши розрахунок, комп'ютер доповів, що все гаразд: 1. маємо 3 кластери (№1, №2, №3), в яких об'єднані відповідно 16, 20 і 9 текстів із 45; 2. частка (%) кожної з трьох частин мови (іменників, прикметників, дієслів) у їхній сумарній кількості є дуже надійною індивідуальною ознакою тесту: ймовірність того, що кожний член ПД-тріїці закономірно, а не випадково характеризує подібність (відмінність) текстів, перевищує 999999 на 1 млн; 3. відстань між центрами кластерів №1 і №2 складає 96 модельних одиниць (м.о.), між кластерами №1 і №3 — 140 м.о., між кластерами №2 і №3 — 64 м.о.; 4. зауваживши, що нумерація кластерів не дає жодної **якісної** оцінки кожного з них і ґрунтується лише на **кількісних** ПД-ознаках (%), скорочено наведемо останні:

— **кластер №1:** ім. — 49,6; прикм. — 10,7; дієсл. — 39,8 (%)
— **кластер №2:** ім. — 57,7; прикм. — 16,2; дієсл. — 26,0 (%)
— **кластер №3:** ім. — 47,5; прикм. — 25,5; дієсл. — 26,0 (%).

Інтегральна відстань між кластерами залежить від сукупного позиціонування 3 частин мови. Коли говорити окремо про кожну, найвиразнішими є відмінності частки прикметників, друга позиція належить дієслову. “Найспокійнішими” є іменники — за цим прихована їхня подвійна функція в реченні. Головний іменник (підмет) може мати при собі один або кілька додаткових — таких, що фактично виконують функцію прикметників через порівняння чи в інший спосіб (*Чайка скиелить літаючи, мов за дітками плаче; Попід гаєм, мов ласочка, крадеться Оксана; Молились щиро козаки, як діти, щиро; Як та хмара, гайдамаки Умань обступили; Як у бою за дверима, вдова панувала*). Прикметник витискується з речення. Але є варіанти, за яких додатковому іменникові припасовується ще й прикметник, проте і в таких випадках кількісна перевага іменників зберігається (*Кругом поле, як те море широкіє, синіє; Утні, батьку, орле сизий! Твердиня й дзвіниця, мов та швайка загострена*). Отже, як прислівник для дієслова виконує функцію прикметника, так іменники можуть ставати “прикметниками для інших іменників”, і цей ефект посилюється, коли “іменник-прикметник” за собою тягне в речення справжній прикметник на роль “прикметник прикметника”. Така конструкція не підважує кількісну перевагу іменників у блоці ПД, але це — не гандж: це прекрасно, бо йдеться про збагачену виразність мови, і нічого вищого для людей, що їх називають письменниками або читачами, немає. Щоправда, прикметники мають бути “свіжими”. Якщо усталені фольклорні пари (*синє море, червона калина, козак молоденький*) сприймаються не буквально, а радше як посилення на стихію народної творчості, то “золота осінь”, “білі скроні”, “дзвінкий сміх” — немає їм ліку! — естетич-

но нагадують зашмаркану хустинку для носа.

Беремося до головного — наслідків групування за абстрактним числовим ПД-критерієм живих творів.

Кластер №1 з 45 відібраних творів об'єднав 16, а саме 5 (з 10) фрагментів Біблії (Євангелії від Матвія, Марка та Івана, обидва уривки з Еклезіасту); (всі) 4 фрагменти “Літопису руського”; (всі) 3 фрагменти оповідань Василя Стефаника; 1 (з 6) віршів Блока; 1 (з 4) віршів Лесі Українки; 1 (з 6) віршів Павла Мовчана, 1 (з 7) творів Тодоса Осьмачки.

Стильова подібність біблійних і літописних текстів (на які припадає більша частка їхнього загального числа в 1-му кластері) є інтуїтивно очевидною. Сказати правду, я не сподівався, що комп'ютер — мавши лише ПД-критерій — так управно це проліагностує. Ще більше тішить долучення до цієї матриці трьох оповідань Стефаника. Дуже давно я визначив для себе біблійну манеру письма двох майстрів — Василя Стефаника в українській та Андрея Платонова в російській літературах. Багато пізніше став-

ши приступним для читання, біблійну прозу показав Тодось Осьмачка в “Ротонді душогубців”. Викликає цікавість рішення комп'ютера розташувати в “біблійно-літописному” кластері по 1 віршу Лесі Українки, Олександра Блока та Павла Мовчана.

Цикл “3 подорожньої книжки” Лесі Українка писала на борту італійського пароплава під час подорожі до Єгипту; в 1911 р. він був надрукований за чистовим автографом. IV фрагмент “Мрії в бурю” датований січнем із приміткою “В морі на бездоріжжі”. Цитую: *“Ніхто не відає, куди нас кинуть // свавільні хвилі. І здається часом, // що так судилося плавати довіку, // як мореходцям проклятим в легенді. // Блиснуло сонце, але хвилі чорні, // мов крила птаства хижого... А далі // покрила все сіпна та біла хуга”*. Комп'ютер цього не читав і не знає, що ритміка вірша (чергування наголошених і ненаголошених складів) асоціюється з античною поезією; проте велика частка дієслів (37,6 %) при поміркованих відхиленнях від середнього числа іменників і прикметників переконали програму адресувати цей текст до тієї їхньої

кластерної сукупності, в якій є акцентуваною дія; постійно щось робиться і робиться, але розповідається про це поволі та дуже стримано (економивши прикметники). Вірш О. Блока “Песня Офелиї” (1904) написаний так, наче автор свідомо піклувався про його місце в цій кластерній структурі. Ось одна строфа з п'яти: “Ах, давно ли! Со мною, со мною // Говорили — и меня целовали... // И не помню, не помню — скрою, // О чем берега шептали — // берега шептали”. Ідеться про божевілья, нещасна дівчина має виказувати його через мовну особливість монологу, що вона й робить на втіху комп'ютеру. Проте — таким є лише 1 з 6 віршів Блока (до решти повернемось).

Кластер №2 об'єднує 20 текстів. З них 5 біблійних: Книга Буття, Пісня над піснями, Євангелія від Луки, Апокаліпсис Івана Богослова та Перше послання св. Павла до римлян. Проте найбільше репрезентованим у цьому модельному сузір'ї є Тодось Осьмачка: роман “Старший боярин” і 5 віршів. Разом із 3 (з 4) текстами Грогорія Сковороди і 2 (з 4) текстами Лесі Українки кластер №2

формує для себе таку, сказати б, ауру, яку можна назвати позитивною і громадською, проте позбавленою суворістю євангельської однозначності в ідеалах. Звертаю увагу шановних читачів, що намагаюся дати словесну характеристику глибинним сутностям творів, знаючи обмеженість своїх (наших) можливостей у цій царині. Особливо, коли йдеться про щось подібне до Апокаліпсиса, який потребує радше дешифрувальників, а не літературознавців (детальніше про це можна прочитати в щоденнику Кобзаря, нотатки до 18.XI.1857). Водночас, ПД-структура 2-го кластера буває іменниками (сутностями та їх “іменниковими прикметниками”), водночас засвідчує зростання “чистих” прикметників та ігнорування надлишку дієслів. **Т. Осьмачка** (“Цить, моє серце!”, 1921): *“А небо глибоке та поле широке // табун соколів // до серця пустили // у груди йому. // Житом засіять хотів він долини // і зорями гори, // мов россям ястом...”* Іменників — 11, прикметників — 3, дієслів — 2. Якщо 1-й кластер поспішає робити й зробити, раз і назавжди роздавши сутностям імена, то 2-й кластер або спостерігає, або медитує; якщо 1-му потрібні руки й ноги, то другому вистачає голови й серця. Саме так у кластері № 2 презентують себе і Сковорода, і Леся Українка. Навіть Д. Н. Бантши-Каменський, для якого жеребкування вибрало лише 1 фрагмент тексту (“Несчастен был для Малороссии 1710 год...”) засвітився дуже виразно: іменників 66,9 %, прикметників 15,6 %, дієслів 17,5 % (!). Окремо про Павла Мовчана: наявність його творів у обох кластерах (і в третьому, про який розмова попереду) засвідчує багатобарвну поезію сучасного автора; можна позаздрити.

Кластер №3 об'єднує лише 9 текстів, а з них 5 — вірші Олександра Блока (“трагического тенора эпохи”, як про нього сказала мудра поетеса тієї доби). Прикрашає цей кластер його славетна “Незнакомка”, насичена сумішшю романтики з густим, як багнюка, побутом: *“И медленно, пройдя меж пьяными, // Всегда без спутников, одна, // Дыша духами и туманами, // Она садится у окна”*. Проте — і це важливо — в модельній геометрії кластера “Незнакомка” розташована на периферії, натомість найближче до центру розташований приречено-спокійний декадентський вірш Блока “Старость мертвая ходит вокруг...” (1905).

Говоривши про ПД-матрицю, маємо передовсім наголосити на спалаху активності прикметників (що спричиняє найнижчий рівень іменників, демобілізованих від виконання “прикметницьких” функцій) при збереженні поміркованої частки дієслів. Це — за середніми величинами; насправді окремі вірші Сковороди, Лесі Українки та Павла Мовчана, що забрели в 3-й кластер, трохи пригашують лагідність, яку іменникам Блока надають добірні прикметники в одних випадках, і розпачливу безнадійність, якою вони просякнуті в інших. Ось так (“Скифы”, 1918): *“Мы любим плоть — и вкус ее, и цвет, // И душный, смертный плоти запах... // Виновы ль мы, коль хрустнет ваш скелет // В тяжельх, нежных наших лапах”*. Т. Г. Шевченко таку “прикметницьку” стилістику використовує в деяких російськомовних прозових текстах (повість “Варнак”, 1845).

Відбувся конкурс дитячого читання

Інна НАГОРНА,
завідувач Літературного музею
Уласа Самчука в Рівному

У Рівненській обласній бібліотеці для дітей відбувся обласний етап Всеукраїнського дитячого читання “Найкращий читач України—2014”. Цей конкурс проводиться з 2002 р. на регіональному, а з 2005 р. — на загальнонаціональному рівні.

У Рівненській області він уперше відбувся 2004 року, а нині відзначив своє десятиліття. Метою його проведення є залучення дітей до читання, популяризація кращої сучасної та класичної дитячої літератури, виховання навичок у дітей самостійної роботи з книгою. Конкурс відбувається в чотири етапи: I етап — відбірковий — проводився в шкільних, дитячих і сільських бібліотеках усіх населених пунктів України; II етап (міський/районний) проводився в районних (міських) дитячих бібліотеках районних центрів, міст обласного підпорядкування, районах обласних центрів; III етап (обласний) проводиться в обласних бібліотеках для дітей обласних центрів.

Переможці конкурсу

В обласному турі конкурсу перемогу здобули Олександр Лахманюк із Дубна, Валерія Колодежна з Костополя та Марія Бурич із Березнівського району. Їх нагородили головним призом — поїздкою до Львова на Міжнародний дитячий фестиваль “Книгоманія”, де зустрінуться з

улюбленими авторами книг і дізнаються більше про сучасну українську літературу.

Під час імпрези діяла виставка книг для дітей, ілюстрованих Інною Нагорною, та виставка видань із серії “Бібліотечка Літературного музею Уласа Самчука в Рівному”.

Учасники Всеукраїнського конкурсу дитячого читання в Рівному

Де Слово є сильнішим од гармат

Микола ЦИМБАЛЮК

Одна з найбільших вітчизняних літературно-мистецьких подій 2014-го — IV Міжнародний фестиваль “Книжковий Арсенал” завершив свою роботу. Впродовж шести днів (8—13 квітня) у “Мистецькому Арсеналі” демонстрували свою книжково-журнальну продукцію понад 100 українських і зарубіжних видавництв, відбулося понад 200 різноманітних масових акцій: творчі зустрічі, презентації, поетичні читання, концерти, перегляд кінострічок... У них узяли участь понад 40 тис. шанувальників книги, з півсотні відомих письменників, представників культури, інтелектуалів із 10 країн світу. Безліч лекцій, майстер-класів, дискусій, круглих столів не лише на видавничо-літературні теми, а й соціальні.

Цьогорічний київський фестиваль книги був позначений присутністю, як зазначалося на банерах, “паризької весни в Україні” (на противагу так зв. московській). Крім першого дня — урочистого відкриття, яке відбувалося за підтримки Французького Інституту та Посольства Франції в Україні, вишукані французький дух і думка витали й на інших заходах, зокрема на круглому столі на тему “Література та кордони”. Його учасники Міріам Аніссімов, Жорж Ніва, Сергій Жадан, Сільвен Тессон та ін., вели дискусію навколо теми, надзвичайно актуальної сьогодні не лише для України.

— Філософи й літератори з часів “Одісеї”, — зазначив директор Центру європейських гуманітарних досліджень НУ “Киево-Могилянська академія” та видавництва “Дух і Літера”, філософ і культуролог Костянтин Сігов, — звикли до поетики подолання кордонів. Хто тільки не писав про трансгресію, про перетинання тих чи тих обмежень. Хіба Сергій Жадан не є першим письменником, який каже, що треба будувати і захищати наш кордон? Але це цікаво в якому сенсі? Я не дуже уявляю Жадана як прикордонника, але я розумію, що це ближче до тої ідеї, що нашою оборо-

Фото Ганни Оборської

ною є мури Софії Київської, її мозаїки — історична, культурно-мистецька спадщина. Все це будувалося як оборона від зла. Тобто розумілося, що мусять бути бар’єри між цивілізацією і диким степом.

Тож учасники говорили про захист і подолання кордонів або чітке розуміння, який сенс мають культурні кордони, історичні і т. ін. і яке це може мати позитивне, і побіжно — політичне значення. Згадаймо бодай блискучу перемогу свого часу на Євробаченні Руслани або виставку дерев’яної скульптури в Парижі Іоанна Пінзеля. На жаль, для більшості європейців і американців Україна і її значення для світової культури є terra incognita на рівні особистості, яке збагатило всю європейську літературу навіть іншими мовами: російською, ідиш, польською, німецькою. Це добре, що завдяки тим же публікаціям К. Сігова у французькій газеті La Monde київський Євромайдан став значно ближчим і зрозумілішим для пересічного француза всупереч активній і цинічній інформаційній дискредитації Москвою України за кордоном. Але на захист національних кордонів мусить цілеспрямовано працювати вся українська система не лише військової моці, а й насамперед культури, не кажучи про ЗМІ...

Цьогорічний “Книжковий Арсенал” попри існуючі видавничі проблеми, яким був присвячений круглий стіл “Книговидавництва — стратегічна галузь розвитку держави”, був щедрим на презентації нових видань. Так, наприклад, видавництво “Брама-Україна” представило унікальне “Листування Тараса Шевченка” за остан-

ньою прижиттєвою редакцією Сергія Єфремова та книжки “Тарас Шевченко. Кобзарик. За сонцем хмаронька пливе”. Видавництво “Кліо” не вперше вийшло на читачку дискусію з нещодавно виданою книжкою Еріки Ченовет і Марії Дж. Стефан “Чому ненасильницький спротив ефективний. Стратегічна логіка громадянського конфлікту”. Видавничий Дім “Лічності” за участю одного зі своїх авторів Анатолія Кончаковського презентували свою нову серію “Вік XX. Мемуари, записки, щоденники”, а видавництво “Темпора” — багатотомне видання щоденників Пилипа Орлика (в оригіналі). Мемуаристика — один із тих жанрів, який останнім часом здобуває дедалі більше прихильників серед читачького загалу.

Найкоротший шлях до усвідомлення національної гідності лежить через знайомство з життям і діяльністю видатних особистостей рідного краю. Вже скільки про це говорено-писано, але чіткої програми ознайомлення і виховання нашого молодого покоління, не кажучи про вихід за кордон, досі нема. Тим радісніше почуваєшся, коли чуєш, що хтось-таки вніс свою лепту в цю справу. Видавництво “АДЕФ Україна” підготувало до друку і представило на фестивалі сигнальні примірники книжки про видатного киянина, якого в США називали “містер гелікоптер” як батька важкої авіації та сучасного гелікоптера. Мова про Ігоря Сікорського, сина Івана Сікорського, доктора медицини, професора Київського університету. Саме в Києві народився, жив, навчався, зробив свої перші кроки у великий світ авіації Ігор Іванович. Ми, українці, мусимо знати про життя і духовну спадщину цього видатного співвітчизника, який своїм іменем поєднує Україну зі світом.

Чимало заходів на “Книжковому Арсеналі” було присвячено художньо-поліграфічному оформленню книжки і новим технологіям. У рамках фестивалю, наприклад, була відкрита польсько-українська виставка ілюстрацій; в просторі “Арсенал ідей” — виставка ілюстрацій художників “Видавництва Старого Лева” “Як оживають книги”; на цю тему відбувся майстер-клас Романи Романишин та Андрія Лесіва з творчої майстерні “Аграфка”. А на семінарі для видавців “Навчальна книга — Богдан” усі, кого це цікавило, знайомилися з виданням творів у цифровому форматі, про виникаючі тут проблеми та їхнє вирішення. Львівське “Видавництво Старого Лева” в рамках відзначення 100-річчя з дня народження Туве Янсон також презентувало видання для дітей шрифтом Брайля. Улюблені дитячі казки про мумі-тролів безкоштовно розповсюджуватимуться в спеціалізовані інтернати та школи по всій Україні.

Як підсумок фестивалю можна сказати: видавці, письменники, переважна частина діячів культури (за винятком російської), як засвідчив “Книжковий Арсенал” — 2014-го, усвідомлюють важливість, відповідальність і силу Слова в обороні кордонів майбутнього миру і гуманізму.

УХВАЛА

Від 11 квітня 2014 року

Про присудження премії ім. І. Огієнка 2014 року

Присудити премію ім. І. Огієнка 2014 року, засновану Всеукраїнським товариством Івана Огієнка, Житомирськими обласними державною адміністрацією та радою, Національною спілкою письменників України, Фондом сприяння розвитку мистецтв, Всеукраїнським товариством “Просвіта” імені Т. Г. Шевченка:

у галузі літератури

Олександр Федорович КУХАРЧУКУ

у галузі науки

Михайлу Олександровичу ЛЕЦКІНУ

у галузі освіти

Івану Пилиповичу ЮЩУКУ

у галузі мистецтва

1. Дмитру Івановичу ЧИРИПЮКУ

2. Народному фольклорному колективу “Руснаки” Мукачівського міського будинку культури

у галузі громадської, політичної та духовної діяльності

1. Віктору Борисовичу ВАСИЛЬЧУКУ

2. Дмитру Федоровичу ЛОМАЧУКУ

П. М. Мовчан, Голова Комітету
М. П. Покропивний, заступник голови Комітету

Наша книга в Парижі

Українські видавці повернулися з книжкового салону в Парижі. Завдяки підтримці благочинців Україна вже не вперше була представлена на цій надзвичайно великій книжковій імпрезі.

Інтерес до стенду “Відкрий Україну”, оформленого у стилі Майдану, був величезний ще й через революційні події в Україні та російську окупацію Криму.

“Цьогорічний книжковий салон у Парижі — дійство для Європи надзвичайно знакове, — розповідає директор чернівецького видавництва “Букрек” Дарина Максимець. — По-перше, доводить, що паперова книжка живе і перемагає. По-друге, тут прагнуть представитися, крім європейських видавців, ще й китайські, африканські, американські. Почесним гостем салону цього разу була Аргентина”.

“Букрек” представив антологію поезії “Небесна Сотня”, українсько-французьке видання подарункової книги “3 української старовини”, 40-томник українських народних казок, календар і видання до 200-ліття з дня народження Тараса Шевченка — “Пісенна Шевченкіана”, “Цікаві оповідки зі щоденника Шевченка” та інші.

Парижанам сподобалася двомовна французько-українська подарункова книжка “3 української старовини”. Оскільки поруч стояло і перше видання цієї книги старорусською мовою, дехто з відвідувачів хотів знати різницю між українською і російською мовами. Це пояснювала українська парижанка Ліза Сенкевич — власниці інтернет-книгарні української літератури.

— Найбільшим досягненням нашого перебування на виставці вважаю домовленість про те, що одне з французьких видавництв випустить у світ зібрану з 40-томника українських народних казок одну книгу. Переклад французькою безкоштовно здійснить ще одна українська патріотка в Парижі — професор кафедри східнослов’янських мов Ірина Дмитришин, за що я їй надзвичайно вдячна, — розповіла директор “Букреку” Дарина Максимець. — Адже саме цей переклад і таке видання за кордоном нам украй необхідне при поданні 40-томника українських народних казок на номінацію нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.

Прес-служба Держкомтелерадіо України

Фото Миколи Цимбалюка

Круглий стіл “Література та кордони”.

Зліва направо: третій — Жорж Ніва, четвертий — Костянтин Сігов, п’ятий — Сергій Жадан

Микола ТАБОРИТ
Фото автора

Серж Лифар помер 1986 року. Його поховали на кладовищі Сент де Женевьєс де Буа, неподалік Парижа. За життя йому лиш раз, після 1921 року, коли виїхав на запрошення Сергія Дягілева до Парижа, пощастило побувати в Україні, в Києві, на могилі батьків. І то — таємно. Ті часи пам'ятні старшому поколінню, як і те, що за часів Союзу з волі Москви

Небесний янгол із Києва

Серж Лифар, унесвітньо відомий танцівник, хореограф, балетмейстер, почесний президент Національної ради танцю при ЮНЕСКО, кавалер найпочеснішої нагороди Франції, ордена Почесного легіону все життя мріяв повернутися в Україну. Якось при зустрічі президент Франції Шарль де Голль сказав Лифарю, мовляв, він стільки зробив для розвитку і слави французького балету, що без проблем може взяти французьке громадянство. Але Серж Лифар подякував йому і сказав, що він ніколи не був і не буде французом, “бо я українець і батьківщина моя — Україна”. І навіть у передсмертній записці до дружини Ліллан написав: “Серж із Києва. Українець до кінця”.

його ім'я викреслили з історії української культури.

І тільки зі здобуттям Україною незалежності Серж Лифар, слава і гордість світового балету, почав повертатися на рідну землю. Для цього багато зробила його вдова, графиня Ліллан де Алефельд, яка свято шанувала пам'ять і виконувала заповіт “Сержа із Києва”. У середині 1990-х, а потім 2000 р. вона була в Україні, шоразу привозила і передавала безцінні реліквії, що пов'язані з його життям і діяльністю. Так, наприклад, вона передала в дар київській бібліотеці ім. Лесі Українки його велику книгозбірню з багатьма раритетними мистецькими виданнями. Серед інших речей, які належали С. Лифарю, сьогодні можна побачити в музейній експозиції і його почесну нагороду “Золотий черевичок”, яку вручав сам президент Франції Шарль де Голль.

Для увічнення пам'яті великого українця важливою подією стало заснування Міжнародного конкурсу балету ім. Сержа Лифаря та фестивалю “Серж Лифар де ля данс”. Його концепцію розробив Юрій Олександрович Станішевський, президент Української академії танцю, колишній керівник міського навчального закладу “Натхнення” — закладу з підготовки артистів балету. Конкурс і фестиваль стали видатною знаковою подією не лише українського балетного мистецтва, а й усієї Європи. Вони отримали патронат Всесвітньої Ради танцю ЮНЕСКО і підтримку нашого уряду.

Відбулося уже сім Міжнародних конкурсів балету ім. Сержа Лифаря і 9 фестивалів “Серж Лифар де ля данс”. VII конкурс балету відбувся у березні-квітні 2011 року в Донецьку, а фестивалів більше десяти.

Напередодні 110-річчя з дня народження Сержа Лифаря, на по-

чатку квітня, кияни вкотре вшанували пам'ять свого геніального земляка: у фойє Київської муніципальної української академії танцю ім. Сержа Лифаря (розташовується на масиві Троєщина-Вигурівщина) урочисто відкрили пам'ятник цьому “небесному янголу” з Києва, як його називали сучасники. До цієї благородної справи долучився Благодійний фонд “Вівас” (голова Наглядової ради О. П. Бурхайло).

Нинішній ректор Академії танцю, звертаючись до учасників урочистостей і своїх студентів за уважив, що молоде покоління покликане примножувати нашу національну славу і гордість, уособленням якої є Серж Лифар. Але з неменшою вдячністю мусимо в ці великодні дні шанувати пам'ять наших близьких і рідних. І було б добре, аби студенти академії танцю взяли на себе обов'язок опікуватися могилами батьків Лифаря, прах яких покоїться в Києві на Байковому кладовищі.

На завершення заходів із вшанування всесвітньо відомого українця студенти навчального театру “Натхнення” академії дали святковий концерт. Учасники і гості побачили фрагменти з балетів “Лісова пісня”, “Спляча красуня”, “Есмеральда”, “Українська сюїта”... А наступного дня в Київській опері відбувся гала-концерт.

Один із запрошених гостей у кулуарах сказав: “Сьогодні на перший план виходить усе українське. Це свідчення того, що Україна не вмирає. Ми вчимося пишатися усім українським, а такі події і особистості додають нам гордості й впевненості; самобутність і талант, яким щедро був наділений наш земляк Серж Лифар, ми повинні нести в світі, як це геніально робив він”.

«Трубач» — для дітей і про дітей

Не так часто знімаються фільми для молоді та дітей. Минулого року дебютував фільм Віктора Андрієнка “Іван Сила”. А цьогоріч відбулася прем'єра нового дитячого фільму-мюзиклу, комедії “Трубач”, яку зняв автор знаменитого “Буржуя” режисер Анатолій Матешко. У головних дитячих ролях знялися Леонід Шевченко і Поліна Тарасенко. В інших ролях зайняті: Олексій Горбунов, Володимир Горянський, Нонна Гришаєва, Юрій Рудковський, Денис Капустін, Аліса Лукшина, Римма Зюбіна, Олеся Жураковська. Автор сценарію Анастасія Матешко, продюсер фільму Ольга Журженко.

чення зйомок почали нею займатися.

— Як обирали головних героїв?

— На кастингу нам сподобався Ляоня Шевченко, але його обрав Віктор Андрієнко — зніматися в “Іванові Силі” і ми відмовили йому. Та через якийсь час зрозуміли, що нікого кращого не знаходимо, тому повернулися до думки знімати Ляоню. Він дуже цікавий актор, а графіка зйомок фільмів не перетиналися. Леонідові довелося кілька місяців займатися музикою. Треба відзначити, що 12-річна Поліна Тарасенко, яка знімалася в головній ролі, грає на семи музичних інструментах, є переможцем багатьох міжнародних конкурсів.

— Музика у Вашому фільмі — головна...

— Крім симфонічного стандарту “Прощання слов'янки”, всю музику до фільму писав спеціальному музикант із Gogol Bordello Сергій Рядцев, а тексти готував чудовий поет Сергій Ковальчук. Музика вийшла чудовою.

— Чи довго знімали фільм?

— Усе робили дуже швидко. Наш дитячий акторський склад — раннього віку, мінає місяць — це дуже і дуже багато часу — всі змінюються. До нас на кастинг приходили одні діти, а на зйомки поверталися зовсім інші — у них додавалося по десять сантиметрів зросту, ламався голос, вони змі-

нювалися до невпізнання. Скажімо, хотіли в одній маленькій ролі зняти свого сина, але він якраз перед початком зйомок так вимахав, що перетворився з хлопчика на чоловіка. Так що зняли все за два місяці, якнайшоріше.

Анастасія Матешко (сценарист)

— Насте, як прийшла ідея написати сценарій дитячої комедії?

— Безпосередньо з життя. Коли наш син почав займатися музикою і потрапив у відповідну атмосферу, мене вразив контраст того, що у житті, і того, що в Будинку культури. Мені відразу уявився фільм на кшталт “Карнавальної ночі”, “Волги-Волги” або “Веселих хлопців”. Діти-музиканти абсолютно інші — вони амбітні, працьовиті, у них у житті є мета, і вони точно знають, як її досягти. Ось так я і написала сценарій про талановитого хлопчика-музиканта із середовища талановитих музикантів, танцюристів, співаків. Про те, як він пише власну музику, як до нього приходить перша любов. На той момент мені здавалося, що зняти такий фільм в Україні неможливо — хто ж дасть гроші під такий проект? Але нам виділили бюджетні кошти на цей фільм. Далі ми зіткнулися з проблемами: виявилось, що діти, які грають на інструментах — красива картинка, але в ній зовсім немає динаміки. Виявилось, що у дітей-музи-

кантів зовсім інший артистизм, ніж у акторів, і має зовсім інший вектор. Довелося переписувати сценарій.

Олексій Горбунов (актор)

— Чим запам'яталися зйомки?

— Відчуття від роботи над фільмом просто фантастичні! Знімалася обдарована молодь, а працювати з такими дітьми — величезне задоволення. І я переконався, що у цих дітей є чого вчитися. Хоч у мене була невелика роль, я отримав величезне задоволення від зйомок, від дітей. Спасибі дітям за науку! Я в дитячому кіно практично не знімався. Зараз треба більше знімати для дітей і про дітей. Я вдячний, що у мене з'явилася можливість знятися у такому кіно. Діти — це те покоління, яке житиме далі і вони повинні сьогодні більше дивитися добрих, хороших фільмів і тоді у нас буде все добре!

Володимир Горянський (актор)

— Володимире, яке відчуття від зйомок?

— Я ще не розумію — хвилююся перед прем'єрою чи ні? Театральна прем'єра відрізняється від “кіношної”. Театральна більша хвилююча: тут розумієш, що у тебе зараз вихід на сцену, а в кіно — уже ж все зроблено і попереду суд глядачів. Я впевнений, що ми всі: режисер, сценарист, артисти, діти, — зробили все, що б картина вийшла хорошою. Сьогодні я вперше подивлюся її. Переконаний, що зараз треба якомога більше знімати дитячого кіно. Може, воно напоумить дорослих дядьків — у чиїх руках майбутнє наших дітей. Мені дісталася роль лиходія, але я нітрохи не засмутився — навіть погодився пожертвувати своєю шевелюрою. Тепер мене не відразу впізнають. Над роллю працювалося легко, часто імпровізував.

Спілкувався Сергій КОТОВ